

80. rocznica zbrodni w Ponarach »12-13

Obok Wilna otwarto centrum rehabilitacji dla dzieci chorych na raka »14-15

Specjaliści masowo opuszczają RVPL. Sprawę bada resort zdrowia »16-17

Zaczyna się nowy sezon szczepień »29

26-27 września 2023 r. Nr111(19322) Cena0,80euro www.kurierwilenski.lt

Polka z Litwy Dominika Baniewicz została mistrzynią świata w breakdance

Fot. LSSiF

Dominika Baniewicz — B-girl Nicka podczas Mistrzostw Świata Breakdance w Belgii zdobyła złoty medal i tym samym przepustkę na Igrzyska Olimpijskie 2024 w Paryżu. „Wygrałam bilet na igrzyska olimpijskie i jestem niesamowicie szczęśliwa!” — cieszy się fenomenalna 16-latka. »10

Startuje plebiscyt „Polak Roku 2023”

»2

X Zjazd FMPnW. „Łączy nas to, czego nikomu nie życzę”

»6-7

ISSN 1392-0405

9 771392 040028

KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

Birbinių g. 4a, 02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel./fax 260 84 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwilenski.lt).

Zastępcy red. nac.:
Brygita Łapszewicz
(b.lapszewicz@kurierwilenski.lt)
Apolinary Klonowski (ds. online)
(a.klonowski@kurierwilenski.lt)

Sekretarz redakcji:
Liucija Stankevičiūtė
(l.stankeviciute@kurierwilenski.lt)

Dziennikarze: Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowik, Justyna
Giedrojc, Rajmund Klonowski, Ilona
Lewandowska, Anna Pieszko, Antoni
Radczenko, Witold Janczys,
Marian Paluszkiwicz — fotoreporter

Dział Promocji: Andrzej Podworski —
prenumerata (tel. 260 84 44, kolport@
kurierwilenski.lt), Jolanta Balkiewicz —
reklama (tel. 260 84 44,
reklama@kurierwilenski.lt).

Wydawca: VšĮ „Kurier Wilenski“
Druk: VšĮ „Vilnijos žodis“

Nakład: 3000 egz.

*Materiałów niezamówionych redakcja nie
zwraca. Zastrzeżenie o prawie
do skracania i adiacji tekstów.
Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.
Opinie Czytelników zawarte w ich listach
nie zawsze są zbiedzne z opinią redakcji.*

Redaktor dżurny: Alicja Klonowska,
Apolinary Klonowski

DZIENNIK NALEŻY DO
EUROPEJSKIEGO
STOWARZYSZENIA GAZET
CODZIENNYCH
MNIJSZOŚCI
NARODOWYCH

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy
za Granicą 2023.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów
i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”
im. Jana Olszewskiego.

Startuje plebiscyt „Polak Roku 2023”

Już po raz 26. ogłaszamy plebiscyt Czytelników „Kuriera Wileńskiego” mający na celu wytypowanie „Polaka Roku” — osoby najbardziej zasłużonej dla polskości na Wileńszczyźnie.

W kolejnej edycji tego popularnego konkursu zachęcamy Czytelników do zgłaszania kandydatów do tego zaszczytnego tytułu za rok 2023. Zgłoszenia prosimy nadsyłać do końca października br.

Tradycyjnie plebiscyt ma na celu uhonorowanie osób, które w sposób szczególny zasłużyły się dla polskości na Litwie i poprzez swą działalność w mijającym roku trwale zapisały się w naszej polskiej kronice zdarzeń.

Poprzednie edycje konkursu dowiodły, że mamy na Litwie wielu Polaków godnych tego zaszczytnego tytułu. Osoby te poprzez codzienną pracę wnoszą stały wkład w zachowanie i rozwijanie polskości na Litwie, przyczyniają się do promowania dobrego imienia Polaków w społeczeństwie naszego kraju.

Niezmiennie cieszy nas to, że nasi Czytelnicy dostrzegają dokonania różnych osób pracujących w

różnych dziedzinach i co roku typują kolejne osoby, które za swą działalność duszpasterską, oświatową, społeczną, kulturalną czy też polityczną zasługują na słowa uznania i podziękii.

Zachęcamy naszych Czytelników do nadsyłania do redakcji (listownie lub pocztą elektroniczną) nazwisk osób, których działalność i obywatelska postawa wobec spraw życiowo ważnych dla nas, Polaków mieszkających na Litwie, kwalifikują do zdobycia tytułu „Polak Roku 2023” wraz z uzasadnieniem zgłoszenia, zawierającym krótki opis działalności kandydata.

Zgłoszenia kandydatów w nieograniczonej liczbie mogą nadsyłać zarówno osoby fizyczne, jak też organizacje społeczne czy firmy prywatne.

Zgłoszenia prosimy nadsyłać na adres redakcji: „Kurier Wileński”, Birbinių 4A, LT-02121 Vilnius, Lietuva z dopiskiem „Polak Roku 2023” do końca

października br. lub pocztą elektroniczną: reklama@kurierwilenski.lt.

Zgodnie z regulaminem plebiscytu zwycięzcy konkursu z lat poprzednich nie mogą być powtórnie zgłaszani.

Kapituła plebiscytu, składająca się z laureatów poprzednich edycji konkursu „Polak Roku”, spośród nadesłanych do redakcji „Kuriera Wileńskiego” zgłoszeń wybierze 10 osób typowanych do tytułu. W kolejnym etapie konkursu Czytelnicy będą mogli oddać swój głos na wybranego kandydata. Na łamach „Kuriera Wileńskiego” będziemy publikować wywiady z nominowanymi do tytułu „Polaka Roku”, by ich wkład w życie społeczne i pielęgnowanie wartości narodowych był jak najszerszej znany. ■

Redakcja
„Kuriera Wileńskiego”

TVP
WILNO

Zdobywczynią tytułu „Polak Roku 2022” została znana wileńska dziennikarka i działaczka społeczna Krystyna Adamowicz **Fot. Marian Paluszkiwicz**

W niedzielę 24 września pierwsze autobusy z ormiańskimi uchodźcami z Górnego Karabachu dotarli do Armenii. Stało się to po tym, jak Azerbejdżan ustanowił swoją kontrolę nad tą enklawą **Fot. EPA-ELTA**

Informacja o wyborach do Sejmu RP i Senatu RP oraz referendum ogólnokrajowym

Wydział Konsularny i Polonii Ambasady RP w Wilnie uprzejmie informuje, że wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz referendum ogólnokrajowe odbędą się w niedzielę, 15 października 2023 roku.

Obywatele polscy, przebywający w dniu wyborów na terytorium Republiki Litewskiej, będą mogli wziąć udział w głosowaniu w lokalu Obwodowej Komisji Wyborczej nr 152, który mieści się w siedzibie Ambasady RP w Wilnie, przy ul. Šv. Jono 3 (lokal jest dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych).

Głosowanie w obwodach głosowania utworzonych za granicą odbywa się w lokalu obwodowej komisji wyborczej w ciągu jednego dnia, bez przerwy, między godziną 7.00 a 21.00 czasu miejscowego.

Warunkiem udziału w głosowaniu jest posiadanie ważnego polskiego paszportu lub dowodu

osobistego. Aby oddać głos należy zgłosić się do właściwego terytorialnie konsula z prośbą o ujęcie w spisie wyborców. Wnioski można składać do 10 października 2023 r.

Są trzy sposoby na złożenie wniosku:

- złożenie wniosku przy użyciu usługi e-Wybory (zalecany);
- złożenie wniosku w postaci papierowej z własnoręcznym podpisem (także korespondencyjnie, wzór poniżej);
- złożenie wniosku na adres poczty elektronicznej konsula wilno.amb.wk@msz.gov.pl z załączonym skanem/fotografią podpisanego własnoręcznie wniosku (wzór poniżej).

Powyższy wymóg wcześniejszego wpisania do spisu wyborców nie dotyczy wyborców posiadających zaświadczenie o prawie do głosowania.

Złożenie wniosku osobistego jest możliwe w godzinach przyjęć (dni robocze od 10:00 do 13:00) w Wy-

dziale Konsularnym i Polonii Ambasady RP w Wilnie.

Wzór zgłoszenia do spisu wyborców znajdzie Państwo na stronie Ambasady RP w Wilnie: <https://www.gov.pl/attachment/e678507f-42c5-4309-800e-212d5118b0e3>.

Szczegółowe informacje dot. wyborów do Sejmu RP i Senatu RP oraz referendum ogólnokrajowego znaleźć można także na stronie Państwowej Komisji Wyborczej.

W przypadku dodatkowych pytań zapraszamy do kontaktu z Wydziałem Konsularnym i Polonii w Wilnie: Šv. Jono g. 3, LT-01123 Vilnius, tel. +370 5 219 4731, mail: wilno.amb.wk@msz.gov.pl. Więcej informacji na bieżąco będzie publikowane na stronie Ambasady RP w Wilnie: <https://www.gov.pl/web/litwa/wybory-2023>. ■

Z wyrazami szacunku
Wydział Konsularny i Polonii
Ambasady RP w Wilnie

Imieniny

26 września

Amancjusza, Cypriana, Damiana, Euzebiusza, Kalistrata, Kaspera, Kosmy, Lucji, Nila, Nilusa, Teresy

27 września

Adolfa, Amadeusza, Gai, Gajusza, Hiltrudy, Mirabelli, Mireli, Urbana, Wawrzyńca, Wincentego, Zygberta, Zygberta

Cytat dnia

„Kaplica Ostrobramska wraz z obrazem Matki Bożej Ostrobramskiej w Wilnie to jeden z najważniejszych punktów na historycznej mapie Polski. Ostra Brama jest elementem naszego kodu kulturowego na równi z Jasną Górą” — powiedział w Wilnie szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych Jan Józef Kasprzyk.

Liczba dnia

30 000

ukraińskich żołnierzy pomoże przeszkolić Wielka Brytania — taką deklarację złożył brytyjski minister obrony Grant Shapps.

NASA sprowadziła próbkę asteroidy

Największa próbka asteroidy, jaką kiedykolwiek zebrano, wylądowała na Ziemi, w Utah — poinformowała NASA. Kapsuła kosmiczna, nazwana OSIRIS-REx, przeszła przez atmosferę i wylądowała na pustyni za pomocą spadochronu 24 września ok. godz. 18:00 czasu litewskiego. Materiał został pobrany w ramach sześćdziesięcioletniej misji współorganizowanej z Uniwersytetem w Arizonie.

Próbka asteroidy została pobrana z automatycznego statku kosmicznego OSIRIS-REx, kiedy przebywał on w odległości 172 tys. km od Ziemi. Wylądowanie miało miejsce na poligonie testowo-szkoleniowym amerykańskiej armii, na zachód od Salt Lake City. Misja ta jest trzecią tego typu, ale pierwszą, która dostarczyła tak dużej próbki. Wcześniejsze, mniejsze próbki zostały dostarczone przez japońską agencję kosmiczną w latach 2010 i 2020. Asteroidy to

W rej. jezioroskim znaleziono 67-letniego topielca

W jeziorze w rejonie jezioroskim w sobotę 23 września, znaleziono topielca — informuje policja. Ciało mężczyzny (urodzonego w 1956 r.) zostało znalezione w jeziorze w starostwie turmonckim około godziny 18:00, bez zewnętrznych oznak przemocy. Policja wszczęła dochodzenie przedprocesowe w celu ustalenia przyczyny śmierci.

mniejsze obiekty w układzie słonecznym, składające się głównie z metalu i skał. Na podstawie próbki badacze będą mogli mieć wgląd w historię kosmosu i skład kosmicznych obiektów. Choć mówi się coraz głośniejsze o „kosmicznym górnictwie”, czyli sprowadzaniem minerałów z kosmosu lub z innych planet, to takie plany są jeszcze bardzo odległe, nie należy zatem sprowadzenia próbki asteroidy traktować jak jaskółki zwiastującej wiosnę — wszak sama asteroida, z której pobrano próbkę, została w kosmosie.

Rudomina z nowym rynkiem: rekonstrukcja do 2024 roku

Prace nad rekonstrukcją rynku w Rudominie, rozpoczęte w 2021 r., są kontynuowane z planowanym zakończeniem w lipcu 2024. Projekt, nadzorowany przez Władysława Kondratowicza, dyrektora administracji Samorządu Rejonu Wileńskiego, napotkał na opóźnienia związane z infrastrukturą i ściekami deszczowymi. Koszt inwestycji to 1,8 mln euro, z czego 0,7 mln euro pochodzi od samorządu, a 1,1 mln euro — z funduszy Unii Europejskiej i budżetu państwa.

Po rekonstrukcji rynek zostanie powiększony i podzielony na siedem stref handlowych. Planuje się budowę pawilonów, wiat i parkingów, a także miejsca dla handlowców z niepełnosprawnościami.

Odwołane wybory na sołtysa w Giłużach w star. Awizeń

Samorząd Rejonu Wileńskiego informuje, że odwołane są wybory sołtysa w sołectwie Giłuże w starostwie Awizeń. Jak dowiadujemy się od władz samorządu, wybory są odwołane, ponieważ obecny sołtys w Giłużach wybrany został 5 kwietnia 2022 r., to jest niecały rok przed wyborami do rady samorządu. Kandydatów do reszty sołectw można zgłaszać do 24 września.

Iwona Szulc, wschodząca wirtuoz pianina rejonu solecznickiego

Jak dowiadujemy się z rejonu solecznickiego, Iwona Szulc, uczennica III klasy Szkoły Artystycznej im. Stanisława Moniuszki w Solecznikach, zdobyła tego lata kilka nagród muzycznych. Wzięła udział w prestiżowych wydarzeniach, w tym maratonie muzycznym z okazji 700. urodzin Wilna i międzynarodowym festiwalu „Muzyka bez granic”. Na tym ostatnim wydarzeniu wygrała w dwóch kategoriach: program solowy i koncert z orkiestrą. Szulc jest laureatką wielu innych nagród i planuje dalsze występy zarówno w kraju, jak i za granicą. W 2024 r. wystąpi w XV Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym „Młody Wirtuoz” w Polsce i zagra z Orkiestrą Św. Krzysztofa w Wilnie. Jej nauczycielka, Jelena Staniulienė, również otrzymała od władz rejonu gratulacje za wsparcie i wychowanie młodego talentu. Obydwie kontynuują ścieżkę muzyczną z zaplanowanymi występami i konkursami.

Stowarzyszenie samorządów naciska na większe finansowanie dróg

Inwestycje w drogi kluczową kwestią dla samorządów w dyskusji nad budżetem na 2024 rok — mówi Mindaugas Sinkevičius, szef Stowarzyszenia Samorządów Litwy (LSA). Według Sinkevičiausa, obecne finansowanie jest niewystarczające i zostaje zjadane przez inflację. Krytykuje brak wprowadzenia systemu opłat drogowych, e-myta, który przyniosłby setki milionów euro rocznie. Minister transportu Marius Skuodis zapowiada zwiększenie funduszy. Obecny budżet na drogi wynosi 543 mln euro, co starczy tylko na kontynuację już rozpoczętych prac.

Nagrodzone orły edukacji pozaformalnej w rej. wileńskim

22 września w Szkole Artystycznej w Rudominie wręczono nagrody w konkursie „Najlepszy uczeń szkół edukacji pozaformalnej rejonu wileńskiego 2023”. W sumie nagrodzono 80 uczniów i 42 nauczycieli. Uczniowie są laureatami krajowych i międzynarodowych konkursów w dziedzinie sztuki i sportu. Mer rejonu wileńskiego, Robert Duchniewicz, wręczył listy uznania i podkreślił znaczenie osiągnięć dla promocji rejonu.

Wydarzenie miało na celu uhonorowanie wybitnych talentów oraz pedagogów, którzy ich wspierają. Wicemer Edita Tamošiūnaitė zwróciła uwagę na ciężką pracę i wysiłek, jaki stoi za sukcesami młodych ludzi. Edukacja pozaformalna w rejonie wileńskim oferuje różnorodne możliwości rozwijania talentów i angażowania się w życie społeczne.

Desowietyzacja Wilna. Część tablic zniknie, część będzie inna

Rada Miasta Wilna zdecydowała o zmianie lub usunięciu 16 tablic pamiątkowych z tekstem w języku rosyjskim lub odnoszących się do okresu sowieckiego. 13 z nich zostanie zastąpionych, 3 całkiem usunięte. Decyzję podjęto na podstawie przeglądu Komisji Pamięci Historycznej miasta Wilna.

Komisja dokonała analizy tablic, z których wiele upamiętnia postaci związane z kulturą i sztuką. W związku z tym zasięgnięto opinii organizacji artystycznych, takich jak Ministerstwo Kultury Republiki Litewskiej.

„Konsekwentnie dokonujemy przeglądu różnych symboli, pomników, nazw, tablic pamiątkowych itp. w przestrzeni publicznej, które utrwalają pamięć historyczną. Oceniamy, co te symbole mówią nam w dzisiejszym kontekście. Podejmując tę decyzję, pozbywamy się tablic pamiątkowych w języku rosyjskim i zastępujemy je nowymi, typowymi dla Wilna. Wilno jest już w trakcie otrząsania się z ideologii sierpa i młota” — mówi Kamilė Šeraitė-Gogelienė, przewodnicząca Wileńskiej Komisji Pamięci Historycznej.

Swoje tablice tracą:

1. Juozas Banaitis (ul. Berżyno 5)
2. Teofilis Tilvytis (ul. Dominikonų 1)
3. Vasilijus Ivanovičius Kačialovas (ul. Didžioji 14)

Z kolei zmienione tablice otrzymają:

1. Antanas Račiūnas (ul. A. Mickievičiaus 33)
2. Borisas Dauguviečius (ul. V. Mykolaičio-Putino 8)
3. Juozas Lingis (ul. A. Vienuolio 14)
4. Balys Dvarionas (ul. Vasario 16-osios 17)
5. Valentinas Adamkevičius (ul. A. Vienuolio 14)
6. Mykolas Bukša (ul. Vasario 16-osios 17)
7. Juozas Rudzinskas (ul. A. Goštauto 2/15)
8. Jonas Švedas (ul. Tiltu 7)
9. Juozas Karosas (ul. Birutės 9A)
10. Romualdas Juknevičius (ul. A. Vienuolio 14)
11. Bronius Kelbauskas (ul. A. Vienuolio 14)
12. Steponas Jukna (ul. A. Vienuolio 14)
13. Kipras Petrauskas (ul. Raseinių 14)

„Kalinowski” w Niemieżu będzie miał dobudówkę

Samorząd Rejonu Wileńskiego planuje dobudówkę do Gimnazjum im. św. Rafała Kalinowskiego w Niemieżu. Inwestycja zapewni więcej miejsca dla przedszkolaków i uczniów klas początkowych. Obecnie w szkole naukę pobiera aż 700 dzieci w jęz. polskim i litewskim, jednak brakuje miejsc dla najmłodszych. Koszt wyniesie ok. 8 mln euro; 6 mln euro z budżetu samorządu, resztę pokryje Unia Europejska. W dobudówce znajdą się 3 grupy wychowania przedszkolnego, 12 klas początkowych, dodatkowe pomieszczenia i 15 miejsc parkingowych. To kolejny etap modernizacji gimnazjum, po niedawnym remoncie sali sportowej.

Kasčiūnas chce poszerzyć listę obrońców wolnej Litwy

Laurynas Kasčiūnas, przewodniczący sejmowej Komisji Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony, proponuje dodanie urzędników z prokuratury i Państwowej Kontroli do listy obrońców wolności. Inicjatywa ma uwzględnić ich rolę w początkach niepodległej Litwy. Propozycje zostały zatwierdzone przez Sejm i trafią do dalszej analizy w komisjach. Propozycja wywołuje kontrowersje. Socjaldemokrata Algirdas Sysas i konserwatysta Arvydas Pocius podnoszą, że kwalifikacja powinna być ostrożnie rozważana, by nie uwzględnić tych, którzy współpracowali z reżimem sowieckim.

Str. opr. Apolinary Klonowski na podst. BNS, salcininkai.lt, vrsa.lt, PAP, inf. wł., mat. pras.;

Fot. EPA-ELTA, ELTA, salcininkai.lt;

Masz newsa? Skontaktuj się z dziennikarzem: a.klonowski@kurierevilenski.lt

X Zjazd Federacji Mediów Polskich na Wschodzie. „Łączy nas to, czego nie życzę nikomu”

Apolinary Klonowski

W dniu 21 września w Warszawie odbył się X Zjazd Federacji Mediów Polskich na Wschodzie, której redakcja „Kuriera Wileńskiego” również jest członkiem. W tym roku zjazd odbył się w miejscu symbolicznym — w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie.

Spotkanie otworzył prezes federacji, nasz redakcyjny kolega, Rajmund Klonowski. Zebranych powitał także przedstawiciel placówki, w której zjazd miał miejsce, dr Jarosław Wróblewski, pracownik wspomnianego muzeum. Po nim słowo zabrał Jan Badowski, dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą. Zaapelował on do dziennikarzy, aby służyli prawdzie, a także podziękował za dotychczasową postawę.

DZISIEJSZE MEDIA SĄ INNE, TEŻ LEPSZE

Zebranych powitali także przedstawiciele Fundacji Wolność i Demokracja (WiD) i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego (FPPnW). W imieniu WiD-u, prezes Lilia Luboniewicz podkreśliła, że zauważa jakościową zmianę w zrzeszonych mediach.

„Nie sposób nie stwierdzić, ile się zmieniło. Widzimy większą jakość pod względem zawartości, zupełnie inaczej wyglądają prowadzone przez państwa media. Nie zmienił się jeden cel, czyli dbanie o tożsamość” — zwróciła się do zebranych.

Z kolei Juliusz Szymczak-Gałkowski, wiceprezes zarządu FPPnW, odniósł się do celu zjazdu jak i samej fundacji.

„Tak, naszym zadaniem jest wspieranie mediów. Będzie dobrze, bo świadczy o tym państwa praca. Życzę państwu, żebyście uradzili, jak ta praca może być jeszcze lepsza” — ro-

Słowa prezesa federacji wypowiedziane do delegatów i przedstawicieli rządu RP najlepiej podsumowują specyfikę mediów na wschodzie. Z 10. zjazdu wyłonił się zarząd, konkretne postulaty, ale także smutne, lecz konieczne zadania.

W panelu nt. współpracy z innymi organizacjami wzięli udział Teresa Sygnarek i przedstawicielka redakcji TVP Wilno, Ewelina Borkowska

boczym akordem powitał zebranych przedstawiciel FPPnW.

Zebrani mogli zapoznać się z koncepcją strategii na lata 2022-2030. Choć to dość długi okres dla takiego dokumentu, to część celów jest uniwersalna — poprawa komunikacji i transformacja technologiczna redakcji. Jerzy Wójcicki, redaktor „Słowa Polskiego” na Ukrainie, podkreślił, że główny zamysł strategii powstawał jeszcze w czasie pokoju, czyli przed feralnym dniem 24 lutego 2022 r. Oznacza to, że może brakować w niej taktyk względem zaistniałej sytuacji, ale te będą dodawane na bieżąco.

W czasie zjazdu uczestnicy wysłuchali prezentacji na temat raportu dotyczącego strat wojennych poniesionych przez Polskę w wyniku niemieckiej agresji i okupacji 1939-1945. Po prezentacji był czas na pytania — delegacja z Ukrainy dociekała, jaka metodologia była stosowana przy obliczaniu tych strat. Zauważyli, że doświadczenie to będzie konieczne, gdy przyjdzie do rozliczania Rosji za wojnę i zbrodnie wojenne.

GOŚĆ SPECJALNY: PIOTR NAIMSKI

Delegatów na zjazd zaszczylił Piotr Naimski, dysydent okresu PRL, pełnomocnik rządu ds. infrastruktury energetycznej lat 2015-2022. Mówił o postaci Jana Olszewskiego, współinicjatorze założenia Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” oraz od niedawna patronie tejże fundacji. Przekazywał, jak ważny jest upór i działanie do skutku — to, co czynił Jan Olszewski, także w wolnej Polsce.

Po przerwie obiadowej odbył się ważny — szczególnie dla nas jako dziennikarzy — panel o współpracy federacji z innymi organizacjami i mediami. Na ten temat dyskutowała prezes Światowego Stowarzyszenia Mediów Polonijnych Teresa Sygnarek (zjazd tego stowarzyszenia zaczynał się dzień po zjeździe federacji, również w Warszawie) i Ewelina Borkowska, reprezentantka redakcji TVP Wilno na zjeździe. Spotkanie moderował Jerzy Wójcicki.

6.>>

**WYBÓR NOWYCH
WŁADZ FEDERACJI**

Delegaci podnieśli postulat, aby zmienić statut tak, żeby wybrany zarząd mógł pełnić funkcję przez dwa lata, a nie jak teraz – przez rok.

Uczestnicy zjazdu wyszli więc z inicjatywą – ponieważ zmiana statutu potrzebuje czasu – aby głosować nad tym samym zarządem i prezesem, który był wybrany na poprzednim zjeździe. Tak też zrobiono. Prezesem pozostał nasz redakcyjny kolega, Rajmund Klonowski. W zarządzie z kolei zasiedli: Jerzy Wójcicki (Ukraina), Robert Mickiewicz (Litwa), Ryszard Stankiewicz (Łotwa), Andrzej Pisalnik (Białoruś).

Zarząd zobowiązał się do poprawienia komunikacji, który to postulat nigdy się nie dezaktualizuje. Zwrócił też uwagę, że czeka nas pracowity okres, nie tylko ze względu na nowe plany, ale też piętrzące się zadania.

**SŁOWA JANA DZIEDZICZAKA,
PEŁNOMOCNIKA RZĄDU RP**

Następnego dnia, w piątek 22 września, delegaci zjazdu spotkali się w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP. Tam zebranych powitał sekretarz stanu, pełnomocnik Rządu RP do spraw Polonii i Polaków za Granicą, Jan Dziedziczak.

„Poza granicami kraju jest aż 1/3 narodu polskiego. (...) Spotkaliście się państwo niejednokrotnie z prawdziwym sformułowaniem »od Polaków za granicą możemy się uczyć patriotyzmu«. To też jest bardzo ważne obok oddziaływania na Polaków w kraju” – zauważył minister Jan Dziedziczak.

„Obie organizacje znam doskonale. Oczywiście inicjatywy są inne i mają różne historie. Cieszymy się, że macie państwo możliwość pierwszy raz chociaż te kilka godzin być razem. Zachęcam do nawiązywania kontaktów, wymiany. To bardzo ważne i bardzo cenne” – zaznaczył. Oba zjazdy częściowo się pokrywały, co stwo-

Federacja została wyróżniona Odznaką Honorową za Zasługi dla Polonii i Polaków za Granicą

rzyło możliwość, o której wspomniał minister Dziedziczak.

**„ŁĄCZY NAS TO, CZEGO
NIE ŻYCZĘ NIKOMU”**

Do zebranych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów przemówił nowo wybrany, ale z poprzedniej kadencji znany, prezes Federacji Mediów Polskich na Wschodzie, Rajmund Klonowski. Odniósł się też do stawianych poprzedniego dnia pytań, dlaczego by nie połączyć Światowe Stowarzyszenie Mediów Polonijnych z Federacją Mediów Polskich na Wschodzie.

„Polacy, polscy dziennikarze giną fizycznie w wojnie, którą wywołała po raz kolejny imperialistyczna Rosja, działająca w sposób szaleńczo konsekwentny w tym dziele szerzenia zła. To jest też przyczyna, dlaczego nasze środowisko mediów polskich na Wschodzie jest środowiskiem odrębnym. To, co łączy zrzeszane przez nas 43 redakcje z 9 krajów, to jest unikalne doświadczenia, którego nikomu nie życzę. To doświadczenie okupacji rosyjskiej” – zauważył prezes Klonowski.

„Na wszystkich nas kładzie się cień rosyjskiego imperializmu. W tych realiach funkcjonując, stajemy w obliczu unikatowych dla naszego środowiska wyzwań. Wiedzą, doświadczeniem jesteśmy skłon-

ni dzielić się ze wszystkimi środowiskami. Po to, żebyśmy stanowili układ odpornościowy polskiej maszyny bezpieczeństwa narracyjnego” – podsumował.

Federacja Mediów Polskich na Wschodzie została na tym spotkaniu wyróżniona Odznaką Honorową za Zasługi dla Polonii i Polaków za Granicą. Jak podkreślił inicjator odznaki, minister Jan Dziedziczak, jest to szczególne podkreślenie dorobku i roli federacji.

Decyzją delegatów Federacja Mediów Polskich na Wschodzie wydała rezolucję X Zjazdu. Zawarto w nim 9 ważnych postulatów, w tym m.in.: wyrażono wdzięczność wobec narodu polskiego i instytucji wspierających za podtrzymywanie więzi i współpracę, podkreślono trudne warunki redakcji doświadczonych przez rosyjski imperializm, zadeklarowano gotowość do współpracy, odniesiono się do sytuacji Polaków z obywatelstwem białoruskim, którzy na skutek machinacji Łukaszenki nie będą mogli odnowić ważności dokumentów bez powrotu do kraju, gdzie mogą być aresztowani. Pełny tekst deklaracji będzie wkrótce podany do wiedzy publicznej. ■

Fot. Apolinary Klonowski

Artur Płoszko: Rezerwa wojskowa jest ważnym elementem obrony kraju

Antoni Radczenko

Rozpoczęły się coroczne ćwiczenia wojskowe „Perkūno bastionas 2023”. W ramach ćwiczeń zostanie sprawdzony stan rezerwy wojskowej. Artur Płoszko uważa, że w prawdziwej wojnie szansę ma tylko duża i mocna armia.

Ćwiczenia zorganizowane przez Sztab Obrony Wojska Litwy rozpoczęły się 25 września i potrwać do 29. Jednym z celów ćwiczeń jest sprawdzenie, jak działa system rezerwy wojskowej. Współorganizatorami wydarzenia są Narodowe Centrum Zarządzania Kryzysem, ministerstwa obrony, spraw wewnętrznych, zdrowia, energetyki, ochrony socjalnej i pracy oraz osiem jednostek samorządowych w południowej części kraju. Ma być oceniona współpraca poszczególnych instytucji państwowych w sytuacjach kryzysowych.

„Naszym celem jest stworzenie odpowiednich warunków do szkolenia komendantów wojennych (osoba odpowiedzialna za współpracę między wojskiem a samorządami — przyp. red.), ich zastępców oraz jednostek terytorialnych Związku Strzelców” — poinformował szef Sztabu Obrony gen. Mindaugas Steponavičius. Wojsko poinformowało, że w trakcie ćwiczeń rezerwiści z ośmiu samorządów mogą otrzymać SMS-y z instrukcjami, co mają robić, gdy zostanie ogłoszona mobilizacja.

POBOROWI I SZKOŁY

Artur Płoszko uważa, że rezerwa wojskowa stanowi ważny element całego systemu obrony.

— Wojna w Ukrainie pokazała, że mała armia potrafiąca coś zrobić w normalnej wojnie, to mit. Wojsko powinno być duże, dlatego liczba i jakość rezerwy staje się bardzo ważną kwestią. Nic więc dziwnego, że akurat na tych ćwiczenia ma to zostać sprawdzone — mówi „Kurierowi Wileńskiemu” wykładowca Litewskiej Akademii Wojskowej.

System obrony kraju wzmocni się, uważa nasz rozmówca, jeśli szko-

lenia wojskowe przejdzie jak największa liczba mieszkańców. Można to osiągnąć m.in. przez powołanie większej liczby poborowych oraz wprowadzenie podstawowego szkolenia wojskowego na poziomie szkoły.

— Najlepszym rozwiązaniem byłoby połączenie obu tych czynników. Niestety, jest to w dużym stopniu niemożliwe. Brak odpowiedniej liczby koszar i poligonów uniemożliwia przyjęcie większej liczby poborowych. Trzeba pamiętać, że Litwa obecnie rozbudowuje infrastrukturę wojskową, ale robi to z powodu przybycia do kraju sił państw sojuszniczych — tłumaczy Płoszko.

Wykładowca Akademii Wojskowej sceptycznie podchodzi do propozycji skrócenia czasu odbywania obowiązkowej służby wojskowej. Zdaniem części polityków takie zmiany pozwoliłyby w krótkim czasie przeszkolić większą liczbę osób.

— Bardzo dyskusyjne rozwiązanie. Nie po to poborowy jest dłuższy czas w wojsku, aby lepiej nauczyć się strzelać. Tylko po to, by wykonywać rozkazy. Ma się zmienić psychologia człowieka, a nie sprawy strictly manualne — dodaje Płoszko.

CZYNNIK ODSTRASZAJĄCY

Ćwiczenia „Perkūno bastionas” są organizowane od 2017 r. Każdego roku odbywają się w innej części kraju. Według przedstawicieli wojska, tego typu ćwiczenia dają możliwość korygowania odpowiednich przepisów prawnych, polepszenia przepływu informacji oraz kształcenia odpowiedniej liczby specjalistów z różnych dziedzin, których praca i doświadczenia będą wykorzystane w czasach kryzysu.

„Silna i skoordynowana więź między instytucjami państwowymi jest nie tylko gwarantem odpowiedniego podejmowania decyzji w ramach kierowania operacyjnego, ale jest też silnym czynnikiem odstrasającym” — czytamy na stronie Wojska Litwy.

Rząd RL w ubiegłym tygodniu zatwierdził plan wdrażania w życie Strategii Sprzeciwu Obywatelskiego. Plan będzie realizowany w trzech etapach: lata 2023–2025; 2026–2030; 2031–2036. Do 2025 r. działania będą ukierunkowane na wzmocnienie świadomości społecznej dotyczącej czyhających zagrożeń dla bezpieczeństwa kraju. Na ten cel państwo planuje wydać 114 mln euro. ■

25 września rozpoczęły się ćwiczenia wojskowe „Perkūno bastionas 2023”
Fot. Julius Kalinskas, ELTA

Landsbergis: Bezkarność reżimów autorytarnych ma zostać powstrzymana

Rosja w nocy z niedzieli na poniedziałek przeprowadziła zmasowany atak w obwodzie odeskim. Wołodymyr Zełenski oświadczył, że udało się uzyskać nowe pakiety pomocy. Gabrielius Landsbergis pogratulował Radzie Europy, że aktywnie działa w zakresie fiksacji rosyjskich przestępstw w Ukrainie.

Rzeczniczka Dowództwa Operacyjnego Południe Armii Ukrainy Natalia Humeniuk poinformowała, że strona rosyjska zaatakowała przy pomocy dronów Shahed i rakiet Kalibr obwód odeski. 19 dronów i 11 rakiet udało się zestrzelić, tym niemniej część pocisków trafiła w infrastrukturę ukraińską. „Niestety, wróg podstępnie zaatakował infrastrukturę portową. Znacznych uszkodzeń zaznał dworzec morski w Odessie, doszło do pożaru w budynku hotelu, który od kilku lat jest zamknięty” — oświadczyła Humeniuk.

PO SZCZYZIE ONZ

Prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski w ubiegłym tygodniu był obecny na 78. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Po powrocie do kraju, w niedzielnym wystąpieniu, podkreślił, że miniony tydzień był bardzo produktywny dla jego kraju. Głowa państwa ukraińskiego oświadczyła, że udało się wynegocjować nowe pakiety obronne. „Od Stanów Zjednoczonych, to artyleria, potrzebna amunicja, rakiety do Himarsów, rakiety dla obrony powietrznej, dodatkowe systemy obrony powietrznej, wozy taktyczne i jeszcze inne rodzaje uzbrojenia, które same dadzą znać o sobie na polu walki” — powiedział Zełenski. Dodał, że z Kanadą udało się ustalić stałe wsparcie obronne, które będzie opiewało na pół mld dolarów. Między innymi strona kanadyjska dostarczy samochody do ewakuacji medycznej.

Szef litewskiej dyplomacji Gabrielius Landsbergis podczas ubiegłotygodniowej wizyty w Nowym Jorku spotkał się z sekretarzem generalnym Rady Europy Mariją Pejčinović

Gabrielius Landsbergis podziękował Radzie Europy za to, że aktywnie działa w zakresie fiksacji rosyjskich przestępstw w Ukrainie **Fot. Marius Morkevičius, ELTA**

Burić. Minister podziękował sekretarzowi generalnemu, że Rada Europy aktywnie działa w dziedzinie sporządzania listy rosyjskich przestępstw w Ukrainie oraz w sprawie powrotu do ojczyzny wywiezionych ukraińskich dzieci do Rosji. „Organizacje międzynarodowe mają wyjątkową misję, w obliczu rozrastania się reżimów autorytarnych, ich bezkarność powinna być zatrzymana” — czytamy w specjalnym oświadczeniu litewskiego MSZ.

PLAN KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Wiceprzewodniczący KE Valdis Dombrovskis skrytykował stanowisko Chin względem Ukrainy. Zdaniem eurokomisarza brak stanowczego potępienia rosyjskiej agresji negatywnie wpłynie na wizerunek Chin. Poza tym KE zaproponowała nowy plan pomocy finansowej Ukrainie na lata 2024–2027, który ma pomóc w odbudowie kraju oraz realizacji wdrożenia niezbędnych reform potrzebnych dla członkostwa Ukrainy w UE.

„Nowy instrument będzie służył — wraz z pożyczkami MFW i wsparciem USA — głównie po-

kryciu bieżących potrzeb gospodarczych Ukrainy, np. w zakresie ochrony zdrowia czy energetyki. Jego fundusze będą niewystarczające, by współfinansować koszty realizacji reform strukturalnych. KE zaproponowała też niewielkie środki na rozwój ukraińskiej administracji, samorządów i organizacji pozarządowych — ważne, by lukę uzupełnili inni dawcy pomocy. W tej sytuacji KE będzie musiała odpowiednio dostosować warunki do możliwości wdrażania reform gospodarczych przez ukraińskie władze” — napisała w najnowszej analizie Elżbieta Kaca z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych.

Ukraiński sztab generalny poinformował, że od początku pełnowymiarowej inwazji Rosja straciła 276 270 żołnierzy. Poza tym, zdaniem strony ukraińskiej, wojsko rosyjskie straciło 4 667 czołgów, 8 927 samochodów opancerzonych, 6 260 systemów artyleryjskich, 533 systemów obrony przeciwlotniczej, 315 samolotów, 316 helikopterów i 20 okrętów wojskowych. ■

Opr. Antoni Radczenko
na podst. inf. PAP, BNS, PISM

Polka z Litwy Dominika Baniewicz została mistrzynią świata w breakdance

Honorata Adamowicz

„Po rozgrywanych na początku lata w Polsce igrzyskach europejskich, w których nie udało się wygrać, obiecałam sobie, że wygram bezpośredni bilet na mistrzostwa świata. A to mogło nastąpić tylko w przypadku zwycięstwa. I zrobiłam to! Nie mogę w to uwierzyć! Odniosłam sukces, ponieważ ciężko trenowałam; ale chyba mi się to udało, bo bardzo chciałam dać mojemu krajowi — Litwie — bilet na igrzyska olimpijskie. Obiecałam wszystkim... Jestem szczęśliwa, wdzięczna i dumna z siebie!” — powiedziała wzruszona B-girl Nicka tuż po ceremonii wręczenia nagród.

— To historyczne zwycięstwo. To dla nas ogromny zaszczyt, że mamy takiego sportowca. Dzięki zwycięstwu Dominiki Baniewicz nowa dziedzina sportu na Litwie została włączona do programu olimpijskiego. Jesteśmy dumni i szczęśliwi, że mamy swojego reprezentanta na Igrzyskach Olimpijskich 2024 w Paryżu i to jeszcze takiego mocnego. Brak słów, żeby wyrazić tę radość — dzieli się radością w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Diana Gornatkevičienė, sekretarz generalny Litewskiej Federacji Tańca Sportowego (LSSĖF).

RYWALIZOWAŁO 96 NAJLEPSZYCH

W finale mistrzostw świata 16-letnia Nicka pokonała legendę breaku z Japonii 2:1 (4-5, 6-3, 6-3) Ayumi Fukushima — B-girl Ayumi, która niedawno obchodziła swoje 41. urodziny i w roku 2021 była mistrzynią świata.

W sumie 96 uczestniczek — najlepszych tancerek w swoich krajach — rywalizowały w grupie dziewcząt podczas mistrzostw świata w breakdance.

— Dominika Baniewicz to bardzo utalentowana dziewczyna. Bardzo dużo pracuje i wie, czego chce, ma cel, do którego dąży. Wspaniała

„Wygrałam bilet na igrzyska olimpijskie i jestem niesamowicie szczęśliwa!” — nie ukrywała radości B-girl Nicka zaraz po ceremonii wręczenia nagród **Fot. LSSĖF**

osoba. Czeka ją naprawdę bardzo światła przyszłość. Już teraz osiągnęła bardzo dużo, a ile jeszcze osiągnie... Najczęściej widujemy się z jej mamą, bo Dominika jest niepełnoletnia, więc we wszystkich podróżach towarzyszy jej mama — zaznacza Diana Gornatkevičienė.

MISTRZYNI EUROPY ZOSTAŁA MISTRZYNIĄ ŚWIATA

Podczas dwudniowych zawodów w Belgii B-girl Nicka była niezwykle skupiona, na zewnątrz spokojna, tańczyła technicznie i stabilnie.

Jurorzy, którzy obserwowali jej występy, stwierdzili, że na tych mistrzostwach świata Nicka jak zwykle zaprezentowała wysoce techniczny, klasyczny styl breaka, ale po raz kolejny poprawiła i podniosła poziom oryginalności tańca oraz muzykalność występu, więc praktycznie nie miała słabych punktów.

Ubiegłoroczna mistrzyni świata Ami Yuasa z Japonii — B-girl Ami i wicemistrzyni Chin Liu Qingyi — B-girl 671 pozostały w tyle za Nicki. Tymczasem Dominika Baniewicz do zdobytego wiosną 2023 roku

europejskiego złota dodała tytuł mistrzyni świata.

DEBIUTUJĄCA DYSCYPLINA OLIMPIJSKA

W Mistrzostwach Świata Breakdance, które odbywały się w Belgii oceniali jurorzy z Hiszpanii, Stanów Zjednoczonych, Japonii, Ukrainy, Francji, Anglii, Kanady, Chin i Republiki Południowej Afryki. Litwa nie miała własnego sędziego. Mistrzostwa zostały zorganizowane przez Światową Federację Tańców Sportowych (WDSF) we współpracy z Międzynarodowym Komitetem Olimpijskim (MKOI), a medaliści otrzymali nie tylko tytuły, medale, prezenty, ale także całkiem solidne nagrody pieniężne.

W 2024 r. breakdance po raz pierwszy zostanie włączony do programu igrzysk olimpijskich. Decyzją dołączenia breakdance'u do grona dyscyplin olimpijskich MKOI zaskoczył wszystkich w 2020 r. W Paryżu o tytuły mistrzów olimpijskich w przyszłym roku powalczy 16 kobiet i mężczyzn najmocniejszych w tej dyscyplinie. ■

27 września – Światowy Dzień Turystyki

Justyna Giedrojc

Wilno tradycyjnie dołączyło do obchodów tego święta. Podczas minionego weekendu w mieście odbywało się wiele interesujących wydarzeń – nocny spacer z latarkami po centrum miasta szlakiem w kształcie liczby „700”, wycieczki, bezpłatne wizyty w muzeach, gry orientacyjne.

W środę, 27 września, Centrum Informacji Turystycznej zaprasza do zwiedzania Wilna i odkrywania jego zakątków. Aby proces był bardziej ciekawy, o godz. 13-17 na placu Katedralnym turyści będą zapraszani do uwiecznienia się za pomocą kamery 360 – zaś pierwsi 700 zwiedzających, którzy podzielą się migawkami z bliskimi, zostaną poczęstowani kawą.

ATRAKCYJNE MIASTO

– W pierwszym kwartale br. Wilno odwiedziło 119 tys. 421 turystów zagranicznych. Jest to więcej w porównaniu z rokiem ubiegłym, ale mniej niż w okresie poprzedzającym pandemię. Wśród turystów, którzy najchętniej odwiedzają Wilno znaleźli się goście z Polski – mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Vilma Daubarienė, kierowniczka działu turystyki Agencji Rozwoju Turystyki i Biznesu GO Vilnius.

W pierwszym kwartale br. Wilno odwiedziło: Białorusinów – 19 576, Polaków – 12 540, Łotyszów – 9 784, Ukraińców – 7 718, Niemców – 7 656, Brytyjczyków – 6 214, obywateli USA – 5 985, Estończyków – 4 276, Włochów – 3 143, Finów – 2 690. Nie zabrakło także turystów z innych państw, m.in. z Afryki Południowej, Francji, Grecji, Szwecji, Szwajcarii i in. Rezerwacja w stołecznych hotelach w czerwcu przekroczyła 70 proc.

Pomimo optymistycznych statystyk wileńscy przewodnicy narzekają na brak turystów z Polski. Z roku na rok do Wilna przyjeżdża coraz mniej wycieczek grupowych, a coraz więcej ludzi podróżuje indywidualnie. Przed pandemią, szczególnie w pierwszych dniach maja, kiedy w Polsce są święta, brakowało nawet miejscowych przewodników – tak dużo

grup turystycznych przyjeżdżało. W programie zwiedzania większości wycieczek były Wilno, zawsze Troki, Kowno lub Druskienniki. Obecnie dominują w większości wycieczki jednodniowe, czyli zwiedzanie wyłącznie Wilna. Takie krótkie wypadki do Wilna są coraz bardziej popularne wśród mieszkańców Polski, którzy odpoczywają np. na Mazurach. Żeby urozmaicić sobie odpoczynek, zamawiają wycieczkę po Wilnie.

WOJNA NOWYM WYZWANIEM

Nowym wyzwaniem dla branż turystycznej i hotelarskiej jest wojna w Ukrainie.

– Od momentu poluzowania ograniczeń pandemicznych przyjeżdża do nas mniej turystów z Polski niż przed pandemią. Po wybuchu wojny w Ukrainie liczba innych turystów też zaczęła się stopniowo zmniejszać – nie ma turystów z Rosji i Białorusi, zaś turyści z Europy Zachodniej boją się do nas przyjeżdżać – wydaje im się, że jest tu zbyt niebezpiecznie ze względu na wojnę w Ukrainie – zauważa Krystyna Zimińska, wicedyrektorka Domu Kultury Polskiej, w którym czynny jest hotel „Pan Tadeusz”.

Alicja Dzisiewicz, kustosz wileńskiego Muzeum Adama Mickiewi-

cza, mówi, że w placówce, która dla turystów z Polski jest obowiązkowym punktem podczas zwiedzania miasta, odnotowano większy ruch.

– W tym sezonie gości z Polski było więcej w porównaniu z ubiegłym rokiem, ale stanowczo mniej niż przed pandemią. Zauważyliśmy, że coraz częściej nasi sąsiedzi przyjeżdżają do Wilna indywidualnie, z rodzinami lub prywatnie małymi grupkami – informuje „Kurier Wileński” kustosz muzeum.

ROŚNIE TURYSTYKA WYJAZDOWA

Według danych opublikowanych przez Litewską Izbę Turystyki w ciągu pierwszego półrocza br. Litwę odwiedziło 735 tys. turystów zagranicznych, podczas gdy w tym samym okresie 2019 r. odnotowano ich 1 mln 120 tys. Tymczasem, według danych tej instytucji, turystyka wyjazdowa na Litwie stale rośnie i już prawie osiągnęła poziom z 2019 r. W tym sezonie letnim wśród najbardziej popularnych kierunków tradycyjnie znalazły się Turcja, Grecja, Hiszpania, Chorwacja i Włochy. Popularny jest Egipt, gdzie sezon turystyczny trwa prawie cały rok, jak też portugalska wyspa Madeira. Mieszkańcy Litwy coraz częściej wybierają nowe kierunki – Alaskę czy Australię. ■

27 września mieszkańcy i goście miasta zapraszani są do Centrum Informacji Turystycznej (ul. Pilies 2), gdzie będą na nich czekały miłe niespodzianki **Fot. M. P.**

Zbrodnia w Ponarach: Polacy byli rozstrzeliwani od 1942 roku

Badania nad zbrodnią w Ponarach są ciągle w toku. Dokładna liczba zamordowanych tam Polaków nie jest znana — waha się od kilkuset do dwóch tysięcy, mówi Jarosław Wołkonowski, który od kilku lat bada okupacyjną historię Wilna.

Antoni Radczenko

Od ubiegłego tygodnia na Litwie trwają 80. obchody likwidacji wileńskiego getta. Przewodnicząca Sejmu Viktorija Čmilytė-Nielsen podczas swego przemówienia w parlamencie przywołała dwie daty: likwidację getta i 700-lecia Wilna. „Te dwie daty są powiązane ze sobą jako początek historii i jej koniec” — oświadczyła polityk.

POLSKIE OBCHODY

22 września w Polskiej Kwaterze w Ponarach została odprawiona Msza święta w intencji pomordowanych, odbył się Apel Pamięci z ceremoniałem wojskowym, zostały złożone wieńce. Udział w piątkowej uroczystości wzięła m. in. polska delegacja na czele z szefem UdSKiOR Janem Józefem Kasprzykiem. W uroczystościach po raz pierwszy wzięła udział pełna asysta Wojska Polskiego, czyli orkiestra, chorągiew i kompania reprezentacyjna.

Inicjatorami polskich obchodów ponarskich są Stowarzyszenie Rodzina Ponarska, Związek Polaków na Litwie oraz Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Udział w piątkowej uroczystości wzięła polska delegacja na czele szefem UdSKiOR Janem Józefem Kasprzykiem.

Tego dnia w Domu Kultury Polskiej w Wilnie odbyła się też Konferencja Ponarska, podczas której wystąpiła prezes Stowarzyszenia Rodzina Ponarska Maria Wieloch z wykładem „O Stanisławie Wielochu — Szefie Wywiadu na linii Wilno–Dyneburg”. Wystąpił też prof. Jarosław Wołkonowski z wykładem „Inteligencja polska zamordowana w Ponarach”. W DKP

■ W uroczystości wzięł udział ambasador RP na Litwie Konstanty Radziwiłł

została też otwarta wystawa „Ofiary zbrodni w Ponarach pod Wilnem 1941–1944”.

SYMBOL ZAGŁADY

Ponary, gdzie w czasie II wojny światowej wymordowano ponad 70 tys. Żydów, są jednym z symboli Zagłady. Ofiary zbrodni ponarskiej, mówi Jarosław Wołkonowski, można podzielić na kilka kategorii. W pierwszej kolejności są to osoby narodowości żydowskiej i romskiej. W ich przypadku, podkreśla rozmówca, doszło do ludobójstwa. Inną grupą są jeńcy i urzędnicy sowieccy. — Polacy zaczęli być mordowani po tym, kiedy dokonano mordu na praktycznie wszystkich osobach narodowości żydowskiej. Pierwsze masowe represje władz niemieckich wobec ludności polskiej rozpoczęły się w 1942 r. Dotyczyły członków mło-

dziezowej organizacji podziemnej Związku Wolnych Polaków. Gestapo aresztowała ponad 90 osób, których później rozstrzelano. W tym przypadku zastosowano rozwiązanie, które Niemcy stosowali wobec Żydów. Niemcy potraktowali organizację jako wroga, którego trzeba zniszczyć całkowicie. Ich zdaniem związek stanowił zagrożenie dla państwa niemieckiego — powiedział Jarosław Wołkonowski w rozmowie z „Kuriernem Wileńskim”.

Zdaniem badacza, gdyby III Rzesza nie przegrała, to ludność polską, a później litewską, czekałby ten sam los, co Romów i Żydów.

— Polityka władz niemieckich na terenach okupowanych była taka, że jeśli jakieś grupy mieszkańców, ich zdaniem, nie stwarzały niebezpieczeństwa dla państwa, to je tolerowano.

12.>>

Lecz tolerancja ta miała trwać do pewnego czasu, później mimo wszystko powinno być dojdzie do ich likwidacji. Niemcy zwlekali z ostateczną likwidacją, ponieważ uważano, że można tę ludność wykorzystać do własnych celów – wyjaśnia rozmówca.

17 WRZEŚNIA 1943 ROKU

Kolejna fala represji względem wileńskich Polaków nastąpiła w 2 poł. września 1943 roku i była bezpośrednio powiązana z działalnością Armii Krajowej. 14 i 15 września polska konspiracja wykonała wyroki śmierci na dwóch agentach Gestapo: Labunskasie i Marianie Padaby. Odpowiedzią władz okupacyjnych był areszt 140 przedstawicieli polskiej inteligencji w Wilnie.

— W tej grupie znalazło się ok. 20 profesorów Uniwersytetu Stefana Batorego. Poza tym znaleźli się tam lekarze, prawnicy, pracownicy teatru, inżynierowie. Aresztowania dokonano z nocy z 16 na 17 września. Nad ranem wytypowano 10 osób, których później rozstrzelano w Ponarach. Właśnie dzień 17 września stał się dniem symbolicznym, pokazującym działania władzy niemieckiej względem Polaków — informuje Wołkonowski.

Warto podkreślić, że wcześniej AK dokonał wyroków śmierci na redaktorze naczelnym „Gońca Codziennego” Czesławie Ancerewiczu i agentce Gestapo Dorocie Weleżyńskiej. Jednak tamte śmierci nie wywołały wśród władz niemieckich takiej reakcji. Areszt ponad 100 Polaków i późniejsza kaźń spowodowały akcję polskiego podziemia.

— Strona polska rozpoczęła kampanię, w której próbowano przekonać władze niemieckie, że za zamachami na dwóch agentów Gestapo nie stoi Armia Krajowa. Chociaż de facto stało. W ten sposób chciano uchronić życie pozostałym aresztowanym, którzy byli przetrzymywani jako zakładnicy. Faktycznie strona niemiecka po kilku miesiącach uwierzyła w tę

Minister Jan Józef Kasprzyk i Maria Wieloch wzięli udział w piątkowym Apelu Pamięci w Ponarach

wersję. 130 zakładników, którzy zostali wywiezieni do Prawieniszek pod Kownem, zwolniono z aresztu. Wśród zwolnionych znalazł się prof. Piotr Czeżowski, który w swoim mieszkaniu na wileńskiej starówce przetrzymywał osiem osób narodowości żydowskiej, za co później został uznany za Sprawiedliwego Wśród Narodów Świata. To trudno zrozumieć, jak podczas aresztowania nie wykryto, że w mieszkaniu znajdują się Żydzi — oświadcza Wołkonowski.

LICZBY I HEKTARY

Badacz okupacyjnego Wilna podkreślił, że represje wobec Polaków nie ograniczają się tylko do tych dwóch epizodów.

— Polacy byli rozstrzeliwani w Ponarach, zarówno przed i po 17 września 1943 r. Ile dokładnie zginęło tam Polaków, nie wiemy. Generalnie władze niemieckie nie stosowały w dokumentach takich zwrotów jak „rozstrzelać” lub „skazać na śmierć”. Takich zwrotów używali tylko oficerowie litewscy na służbie niemieckiej. Znamy kilka tego typu dokumentów. Niemcy używali innych czasowników. Na przykład termin

„specjalne traktowanie” oznaczał likwidację fizyczną. Były też inne słowa oznaczające karę śmierci. Poza tym, pod koniec 1943 r. władze niemieckie zaczęły usuwać ślady swych zbrodni. Zaczęto palić zwłoki ofiar w Ponarach. Nie spalono zwłok tylko w jednym dole. W innych nie tylko spalono, ale przy pomocy specjalnych urządzeń zniszczono kości, które zostały po spaleniu. Nie mamy szczątków. To wszystko stwarza wiele problemów z ustaleniem liczby zamordowanych Polaków. Z nazwisk znamy 410 Polaków, którzy zostali tam zamordowani. Natomiast IPN, który badał tę sprawę, szacuje, że ofiar polskich może być od 1,5 do 2 tysięcy — mówi naukowiec.

Wcześniej sądzono, że miejsce zbrodni w Ponarach obejmowało teren o wielkości 17 ha. Nowe ustalenia mówią, że był znacznie większy. Mógł mieć nawet 85 ha.

— Więc całkiem możliwe, że będą odkryte nowe miejsca pochówków — nie wyklucza Jarosław Wołkonowski. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

Nieopodal Wilna otwarto centrum rehabilitacji dla dzieci chorych na raka

We wtorek, 19 września, z inicjatywy fundacji charytatywnej „Mamų unija” otwarto centrum rehabilitacji, które zapewni bezpłatne specjalistyczne usługi dla dzieci chorych na nowotwory.

Anna Pieszko

Placówka znajduje się w miejscowości Vanaginė w starostwie rzeszańskim rejonu wileńskiego — dwa kilometry od szpitala dziecięcego w Santoryszkach.

Eglė Mėlinauskienė, założycielka fundacji „Mamų unija”, mówi, że głównym celem placówki jest niesienie pomocy całej rodzinie, ponieważ to silni rodzice są najmocniejszym oparciem dla dziecka.

— Naszym celem jest pomoc całej rodzinie. Kiedy mama, tata są stabilni i silni, mogą pomóc dziecku wyjść z najtrudniejszych sytuacji — mówi założycielka fundacji w rozmowie z „Kurierem Wileńskim”.

TRUDNE POCZĄTKI

Jak opowiada nasza rozmówczyni, pomysł założenia centrum rehabilitacji dla dzieci chorych na nowotwory powstał już na początku istnienia fundacji. Związana jest z tym pewna wzruszająca historia.

— Zbieraliśmy środki na leczenie pewnego chłopczyka. Udało nam się zebrać znaczną sumę, niestety, dziecko nie przeżyło. Zapytałam rodziców, co zrobić z tymi pieniędzmi, które ofiarowali ich przyjaciele, krewni, znajomi. Ponieważ rodzina była mieszaną — tata był Szkotem, mama Litwinką — rodzice zaproponowali, by stworzyć na Litwie coś na wzór dziecięcej placówki w Szkocji, w której ich dziecko odeszło w atmosferze ciepła, miłości, bezpieczeństwa. Rodzice wyrazili życzenie, by pieniądze ofiarowane na leczenie ich dziecka były pierwszym wkładem w budowę podobnego centrum na Litwie. Ta idea ciągle mi towarzyszyła, rozwijała się. Obserwując rodziców chorych dzieci, zastanawiałam się, czego najbardziej oni potrzebują. Czerpałam doświadczenie w różnych krajach: Anglii,

Centrum rehabilitacji dla dzieci chorych onkologicznie zostało otwarte 19 września

Irlandii, Ameryce, Turcji, porównywałam, jakie tam istnieją modele pomocy dzieciom. Próbowalam je dostosować do potrzeb naszych rodzin na Litwie, mając z tyłu głowy: „Czego potrzebowałabym, gdyby to się stało ze mną, żebym się czuła przytulnie i bezpiecznie?”. Tak powstało to centrum rehabilitacji — opowiada Eglė Mėlinauskienė.

Droga nie była łatwa, ponieważ brakowało wsparcia ze strony państwa. Budowa zajęła blisko 4 lata. Zacząć trzeba było od zera. Budynek centrum powstał wyłącznie ze środków ofiarodawców.

— Może nie znaleźmy się na budowie, ale mieliśmy bardzo wyraźną wizję. No i udało się — cieszy się Eglė Mėlinauskienė.

Jak mówi, poszukując inspiracji do działania, kilkakrotnie odwiedzała również wileńskie Hospicjum im. bł. ks. Michała Sopoćki.

— Wykonujemy podobną pracę. To, co nas łączy, to to, że i hospicjum, i my pomagamy chorym dzieciom. Na-

tomiast w naszym przypadku nie ma możliwości opieki paliatywnej. Przychodzą do nas dzieci, które mogą o własnych siłach wyjść ze szpitala, które mogą w naszym centrum np. spędzić czas pomiędzy poszczególnymi etapami leczenia, odpocząć, spędzić czas z rodziną lub otrzymać usługi rehabilitacyjne na zakończenie leczenia — tłumaczy założycielka fundacji.

URZECZYWISTNIONA IDEA

„To jeden z największych dni w historii fundacji »Mamų unija«, ponieważ z małej idei, która kiedyś się narodziła, myśl stała się materią. Bardzo się cieszę, że dzisiaj w tym ośrodku pracuje wiele osób, wiele serc” — podczas otwarcia centrum powiedziała Justina Žukauskienė, dyrektorka ośrodka.

W tym dniu założycielka fundacji i inni goście nie szczędzili słów wdzięczności osobom udzielającym wsparcia:

14.>>

„Całe to dzieło i całe to piękno, które widzicie, to nie jest tylko moja praca czy wyłącznie mój pomysł. To także środki finansowe niezliczonych ludzi, a pieniądze to energia — wszystkiego tutaj dotyka ludzka energia. Możemy się cieszyć, że ten budynek powstaje wyłącznie z funduszy ofiarowanych przez ludzi, to ogromne zaufanie okazywane nam” — nie kryła radości Eglė Mėlinauskienė.

„Cieszę się, że w rejonie wileńskim jest instytucja, która wykonuje ogromną pracę dla dobra społeczeństwa. Panuje tu atmosfera domu — to jest właśnie to uczucie, które jest niezbędne dla ludzi, którzy tu mieszkają i stawiają czoła życiowym wyzwaniom. Jesteśmy gotowi do otwartej i wspólnej pracy” — mówił mer Samorządu Rejonu Wileńskiego Robert Duchniewicz, gratulując założycielom projektu.

WIELOWYMIAROWA POMOC DLA DZIECKA I JEGO RODZICÓW

Jak mówi Eglė Mėlinauskienė, w centrum rehabilitacji są przyjmowane dzieci z całej Litwy. Dla chorego na nowotwór dziecka poza bezpłatną rehabilitacją świadczone są

również usługi zakwaterowania dla jego rodziny.

— Obejmujemy troską nie tylko chorujące dziecko, ale też całą rodzinę, wspieramy, współpracujemy z rodzicami, obserwujemy, jak się czuje mama i tata, ponieważ również od ich samopoczucia zależy powrót do zdrowia chorującego dziecka. Staramy się iść holistyczną drogą — wyjąsnia nasza rozmówczyni.

— Posiadamy gospodarstwo, w którym hodujemy ekologiczne warzywa. Zachęcamy rodziców do wspólnego działania: ktoś pomaga skosić trawę, ktoś uprawia ogródek, ktoś może coś posprzątać. Przygotowujemy wspólne posiłki, podczas których możemy podzielić się radością, побыć we wspólnocie, z poczuciem, że za plecami mamy silne oparcie — opowiada nasza rozmówczyni.

W tej chwili świadczone są tu już usługi kinezyterapeuty i logopedy, odbywają się sesje fizjoterapeutyczne w basenie, Wkrótce do specjalistów dołączy ergoterapeuta, psycholog, masażysta, drzwi otworzy również sala interaktywna. Świadczona jest też pomoc psychologów, pediatrów i innych specjalistów, działają ośrodki informacyjne, rehabilitacyjne i sportowe, tereny rekreacyjne.

Wszystkie usługi dla dzieci z chorobami onkologicznymi będą finansowane przez fundację „Mamų unija”, ale centrum rehabilitacji będzie otwarte dla wszystkich, którzy zechcą odpłatnie skorzystać z pomocy kompetentnych specjalistów, indywidualnych zajęć dla niemowląt, grupowych zajęć dla dzieci i niemowląt, ćwiczeń kinezyterapeutycznych dla kobiet w ciąży.

Fundacja charytatywna „Mamų unija” rozpoczęła swoją działalność w 2008 r. Została założona przez fotografkę Eglė Mėlinauskienė i dziennikarkę Rūtę Mikelkevičiūtė. Obecnie Eglė jest szefową fundacji, której celem jest troska o dzieci chore na nowotwory. Do działań przyłącza się również wielu wolontariuszy. Fundacja współpracuje z oddziałami onkohematologii dziecięcej w Szpitalu Dziecięcym w Santoryszkach i Szpitalem Litewskiego Uniwersytetu Nauk o Zdrowiu Klinik Kowieńskich, Oddziałem Rehabilitacji Szpitala Dziecięcego „Saulutė” w Druskenikach. ■

Fot. FB/mamuuunija

TVP
WILNO

■ Do dyspozycji dzieci i ich rodziców jest m.in. basen

Specjaliści masowo opuszczają RVPL. Sprawę bada ministerstwo i sejmowy komitet

Personel medyczny masowo rezygnuje z pracy w Republikańskim Wileńskim Szpitalu Psychiatrycznym (RVPL). Tylko w pierwszym tygodniu września z pracy zrezygnowało pięciu lekarzy. W tym roku szpital opuściło łącznie 68 pracowników.

Honorata Adamowicz

Według pracowników, warunki pracy i sytuacja psychologiczna w szpitalu są bardzo ciężkie. Resort zdrowia „tragedii nie widzi”, zaś dyrektor RVPL przekonuje, że duża rotacja personelu w szpitalach psychiatrycznych jest starym problemem, z którym borykają się wszystkie instytucje.

Jedna z pracownic szpitala, która chciała pozostać anonimowa, ponieważ obawia się zemsty ze strony dyrekcji, w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” mówi, że nastroje w szpitalu są bardzo smutne.

„SZPITAL PRZEŻYWA KRACH”

— Sytuacja w szpitalu jest okropna. Administracja nie przyznaje się, ale szpital przeżywa krach. Pracownicy masowo odchodzą z pracy, bo nie wytrzymują. Brakuje specjalistów. To, co mówi administracja RVPL i ministerstwo zdrowia, że mamy konkurencyjne wynagrodzenia, że mamy 76 psychiatrów, kiedy realnie nie ma nawet 30, to wszystko kłamstwo. O tym, że w szpitalu warunki pracy są tragiczne, mówiliśmy, ale nikt nas nie słyszy albo nie chce usłyszeć — opowiada jedna z pracownic szpitala.

Jak mówi, warunki pracy są nie tylko bardzo ciężkie, ale jeszcze atmosfera w szpitalu jest przygnębiająca. Dyrektor z personelem rozmawia podniesionym tonem, a nawet krzyczy. Na przykład Aurelija Vaitkevičienė, członkini zarządu związku zawodowego pracowników RVPL, jest odważną osobą i otwarcie mówi to, co myśli.

— Odpowiedzią dyrektora na jej postulaty formułowane podczas zebrania jest jedynie krzyk. Z innymi pracownikami też pozwala sobie rozmawiać podniesionym tonem. Dla

Antanas Matulas zachęca, aby pracownicy szpitala otwarcie mówili o sytuacji Fot. Dainius Labutis, ELTA

nas ten ton szefa, krzyk jest już czymś normalnym. Nie mamy jednak siły, by nadal to znosić. Największy mobbng cierpią pielęgniarki ze strony administracji, która nimi zarządza. Nikt nie liczy się z ludźmi — ubolewa nasza rozmówczyni.

„NIE LUDZIE SŁUŻĄ DYREKTOROM, ALE DYREKTORZY SŁUŻĄ LUDZIOM”

Członek sejmowego Komitetu ds. Zdrowia Antanas Matulas w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” mówi, że dyrektorzy jeszcze nie rozumieją, że to nie ludzie służą dyrektorom, ale dyrektorzy służą ludziom.

— Zainteresowałem się sytuacją w Republikańskim Wileńskim Szpitalu Psychiatrycznym. Liczba pracowników, która w tym roku zrezygnowała tam z pracy, nie jest bardzo duża. Ale z rozmów z personelem tego szpitala wynika, że mamy tam do czynienia z poważnymi problemami. Jeśli obecny kierownik rozmawia z personelem podniesionym tonem, to bardzo źle. Być może zostały naruszone pra-

wa pracownicze. Mówię — być może, bo na razie dochodzenie trwa, ministerstwo sprawdza sytuację i musi ona zostać wyjaśniona. Sejmowy Komitet ds. Zdrowia planuje osobiście spotkać się z personelem i porozmawiać — podkreśla Antanas Matulas.

Jak mówi, nie można tolerować takiego zachowania administracji szpitala, jak o tym opowiadają pracownicy. To nie pierwszy raz, kiedy politycy, dyrektorzy pozwalają sobie na zbyt dużo, zauważa rozmówca.

Matulas zwraca się do lekarzy, pielęgniarek, do wszystkich pracowników szpitala z prośbą, by się nie bali i otwarcie mówili o sytuacji panującej w placówce.

„NIE ZAAKCEPTUJEMY KIEROWNIKÓW, KTÓRZY MAJĄ POCZUCIE WYŻSZOŚCI”

— Dyrektorzy placówek medycznych otrzymują naprawdę bardzo dobre wynagrodzenia; jakie konkretnie, nie mogę powiedzieć, ale to kilka tysięcy euro. Kierownicy szpitali muszą zrozumieć, że to nie te czasy sprzed 10-15 lat, kiedy dyrektor miał notes, w którym zapisane były kontakty osób, które czekają na wolne miejsce, szukają pracy. Dzisiaj jest odwrotnie, po prostu nie ma komu pracować. Tymczasem dyrektorzy szpitali zachowują się tak, jakby chętni do pracy stali w kolejkach — podkreśla rozmówca.

Antanas Matulas mówi, że na razie nie spieszy obwiniać dyrektora Republikańskiego Wileńskiego Szpitala Psychiatrycznego, ale to, co mówią lekarze tej placówki, budzi niepokój.

— Jeżeli zostanie udowodnione to, że dyrektor nieodpowiednio zachowywał się wobec personelu, to nie będziemy tego tolerowali.

16.>>

Nie zaakceptujemy takich kierowników, którzy nie potrafią współpracować z kolektywem i mają poczucie wyższości. Uważnie przyjrzymy się procedurze powoływania i odwoływania ze stanowiska dyrektora — podkreśla Matulas.

MINISTERSTWO ZDROWIA „TRAGEDII NIE ZAUWAŻA”

Z kolei Ignas Rubikas, szef wydziału zdrowia psychicznego w Ministerstwie Zdrowia RL, potwierdził, że 1 września resort otrzymał skargę od związku zawodowego pracowników szpitala. W tej chwili ministerstwo wyjaśnia sytuację; dla porównania zbierane są dane z innych zakładów leczniczych. Stwierdził on, że z aktualnie dostępnych ministerstwu danych nie wynika, że sytuacja jest tragiczna.

W nadesłanym do „Kuriera Wileńskiego” oświadczeniu z ministerstwa zdrowia napisano, że „ministerstwo obecnie ocenia sytuację i koryguje dane. Według obecnie dostępnych danych, w tym roku z RVPL odeszło 68 pracowników, ale w tym samym okresie zatrudniono 93 nowych pracowników. W dotychczasowej analizie największych szpitali psychiatrycznych, według liczby etatów różnych grup specjalistów na 1 łóżko (w zależności od charakteru oddziału), sytuacja w RVPL nie była gorsza ani w jakiś sposób wyjątkowa niż w innych placówkach świadczących usługi psychiatryczne na Litwie. W przeszłości nie odbierano żadnych sygnałów rotacji personelu ani z RVPL, ani z innych zakładów psychiatrycznych. Sytuacja w RVPL jest obecnie badana bardziej szczegółowo”.

Tymczasem Aurelija Vaitkevičienė, członkini zarządu związku zawodowego pracowników RVPL, nie zgadza się z takim stanowiskiem resortu zdrowia. Według niej, sytuacja w placówce nie jest normalna, niektóre stanowiska w szpitalu są obecnie nieobsadzone. W szpitalu nie ma dziś specjaliści ds. bezpieczeństwa pracy — przychodziły dwie kobiety, ale opuściły stanowisko. Brakuje specjalisty ds. personelu.

„Jest 14 oddziałów i według najlepszych szacunków 30 lekarzy psy-

chiatrów — tak nie może być. Pracuję i kieruję oddziałem Gerontopsychiatrii. Jestem sama z 30 pacjentami od 8 rano do 16.00; oczekuję na przyjsięcie i pomoc asystentów. Uwierzcie mi, 30 pacjentów to dużo, zwłaszcza, gdy ustalony przez szpital nakład pracy wynosi 14 pacjentów na psychiatrę” — podkreśla Vaitkevičienė.

POZYCJA ADMINISTRACJI RVPL

W nadesłanym oświadczeniu z Republikańskiego Wileńskiego Szpitala Psychiatrycznego dyrektor prof. Arūnas Germanavičius zaznaczył, że rzeczywiście ogółem RVPL opuściło 70 pracowników (ale nie tylko lekarzy). Wśród osób, które odeszły ze szpitala lekarze stanowią mniejszość. Jednak w piśmie złożonym przez związek — wyjaśnia dyrektor RVPL — liczby te są wyrwane z kontekstu, ponieważ nie są wyższe niż zwykle.

„Niezwykle duża rotacja personelu w szpitalach psychiatrycznych to stary i uporczywy problem, z którym borykają się wszystkie instytucje i na którym, oczywiście, naprawdę nam zależy. Dokładamy więc wszelkich starań, aby poprawić warunki pracy pracowników. Dążymy do tego na różne sposoby: wynagrodzenie pielęgniarek i lekarzy w RVPL jest jednym z najwyższych w sektorze publicznym, stale aktualizujemy działy,

modernizujemy środowisko pracy, a także wprowadzamy elektroniczny system zarządzania dokumentami w celu skrócenia czasu poświęcanego na zarządzanie dokumentami przez pracowników itp.” — napisano w oświadczeniu.

W piśmie zaznaczono, że obciążenie pracą w szpitalu jest określone: nie więcej niż 14 pacjentów na lekarza, który pracuje na pełny etat, zaś lekarze, którzy pracują na 1,5 etatu — 21 pacjentów. W wielu oddziałach wskaźnik 14 pacjentów nie jest przekraczany, a często niższy (nawet zaledwie 3-4 pacjentów na lekarza).

Prof. Arūnas Germanavičius twierdzi, że w szpitalu regularnie przeprowadzane są ankiety wśród pracowników (w sprawie klimatu emocjonalnego w pracy — red.), ich wyniki są zawsze brane pod uwagę, wdrażane jest zapobieganie przemocy. „Lekarz, który zwrócił się do mediów, nie skontaktował się wcześniej z kierownikiem w sprawie powyższych problemów, więc zarzuty dotyczące tonu komunikacji są bezpodstawne. Po szumie w prasie, odbywają się też indywidualne spotkania administracyjne z każdym działem” — czytamy w oświadczeniu RVPL. ■

TVP
WILNO

Tylko w pierwszym tygodniu września z pracy w szpitalu psychiatrycznym w Nowej Wilejce zrezygnowało 5 lekarzy. W tym roku placówkę opuściło łącznie 68 pracowników **Fot. RVPL**

Suwalska wycieczka słuchaczy PUTW w Solecznikach. „Aleksandra Piłsudska – kobieta bohaterka”

Rok 2023 jest rokiem 60-lecia śmierci Aleksandry Piłsudskiej, z domu Szczerbińskiej – działaczki niepodległościowej, członkini Polskiej Organizacji Wojskowej i Polskiej Partii Socjalistycznej, odznaczonej orderami Virtuti Militari, Odrodzenia Polski oraz Krzyżem Niepodległości. Chcąc upamiętnić tę wyjątkową osobę, członkowie PUTW w Solecznikach udali się do Suwałk – miejsca urodzin Aleksandry Piłsudskiej.

ŻYCIORYS POLSKIEJ BOHATERKI

Aleksandra Piłsudska urodziła się 12 grudnia 1882 r. w Suwałkach. Była absolwentką suwalskiego gimnazjum. Studiowała w Warszawie. Od 1904 r. była aktywną członkinią PPS, zajmującą się pracą agitacyjną w zakresie transportu i przechowywania broni. Po rozłamie w partii została członkiem Frakcji Rewolucyjnej. Aresztowano ją w 1907 r. Po zwolnieniu przebywała w Kijowie, a następnie we Lwowie, gdzie była związana z ruchem strzeleckim. W czasie I wojny światowej została komendantką służby kurierskiej w oddziale wywiadowczo-kurierskim

I Brygady Legionów. Aresztowana w 1915 r. przez Niemców w Warszawie, została skazana na odosobnienie na Śląsku. W 1916 r. ponownie przebywała w Warszawie. Obok pracy zawodowej prowadziła działalność społeczną w Lidze Kobiet. Po przewrocie majowym w 1926 r. udzielała się w pracy społecznej między innymi w Towarzystwie Opieki nad bezdomnymi dziećmi. Była przewodniczącą Rodziny Wojskowej, Unii Polskich Związków oraz Obrończyni Ojczyzny. Żona Józefa Piłsudskiego. Sejm RP w uchwale podkreślił zaangażowanie Aleksandry Piłsudskiej w działalność społeczną i pomoc dla sierot, organizowanie przedszkoli i szkół dla rodzin wojskowych, wsparcie najbiedniejszych i bezdomnych, tworzenie bibliotek i świetlic dla młodzieży i w uznaniu wybitnej działalności niepodległościowej i społecznej Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił rok 2023 Rokiem Aleksandry Piłsudskiej.

SENIORZY UDALI SIĘ DO SEJN

Chcąc upamiętnić tę wyjątkową osobę, członkowie Polskiego Uniwer-

sytetu Trzeciego Wieku w Solecznikach w ramach projektu „Aleksandra Piłsudska – kobieta bohaterka”, finansowanego ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP w ramach konkursu „Polacy i Polonia za Granicą 2023” (Partner Stowarzyszenie Odra-Niemen), w dn.12–13 września 2023 r. udali się do Suwałk, miejsca urodzin Aleksandry Piłsudskiej.

Po czterech godzinach podróży zostaliśmy przywitani w Sejnach przez wspaniałą przewodniczkę panią Barbarę Kowalewską. Sejny – to jedno z miast kresowych, znajdujących się na malowniczych terenach Pojezierza Wschodniosuwalskiego, w którym panuje szeroko rozwinięta wielonarodowość i wielokulturowość.

Seniorzy się w tym upewnili zwiedzając Muzeum Kresów Rzeczypospolitej Obojga Narodów, które było uroczyste otwarte w dniach 12–13 maja 2023 r. Muzeum zostało utworzone w wyremontowanych i zaadaptowanych na ten cel pomieszczeniach XVII-wiecznego klasztoru poddominikańskiego w Sejnach.

19.>>

■ Seniorzy zwiedzili otwarte w tym roku Muzeum Kresów Rzeczypospolitej Obojga Narodów

18.>>

Nowo otwarte muzeum stanowi centrum wiedzy na temat Kresów Wschodnich, historii Sejn oraz nierozdzielnie z nimi związanych dominikańskich zakonników. Zachwyca ono swoim bogactwem i różnorodnością, unikalnym połączeniem przeszłości z teraźniejszością. To niezwykle miejsce pozwoliło nam lepiej zrozumieć nasze korzenie, kulturę i tradycje.

Następnie seniorzy zwiedzili Bazylikę pw. Nawiedzenia NMP, która została zbudowana w latach 1610–1619 w stylu późnorenansansowym przez dominikanów. Zostali oni sprowadzeni do Sejn w 1602 z Wilna. Większość wyposażenia świątyni, ołtarzy i malowideł, wykonanych jest w stylu barokowym i pochodzi z drugiej połowy XVIII w. Najcenniejszym elementem jest drewniana figura szafkowa Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XV w., wykonana w kształcie tryptyku; jest ona od XVII w. przedmiotem kultu religijnego. W całej Europie jest zaledwie kilka takich figur.

PUŃSKIE PIĘKNOŚCI

Dalsza trasa prowadziła do Puńska. To miasto zamieszkane obecnie w 80 proc. przez autochtoniczną ludność narodowości litewskiej. Pielęgnują oni swoją kulturę, język oraz tradycję.

W Puńsku słuchacze uniwersytetu zwiedzili kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny jak też zabytkowy budynek starej plebanii, który został wybudowany w latach 70-tych XIX w. W budynku działa Izba Regionalna założona i prowadzona przez pasjonatów miejscowej kultury i tradycji – nauczycieli, przewodników i artystów. Wewnątrz można podziwiać tradycyjne stroje z Podlasia, rękodzieła sztuki ludowej i fotografie dawnych mieszkańców Puńska. W Smolanach wstąpiliśmy do pięknego kościółka pw. św. Izydora Oracza, zbudowanego w latach 1834–1839.

Podziwialiśmy dworek w Krasno-gradzie nad jeziorem Hołny, w którym w końcu lat dwudziestych i na początku lat trzydziestych XX w. każde wakacje spędzał Czesław Miłosz – poeta, laureat nagrody Nobla. Dziś

W Muzeum im. Marii Konopnickiej członkowie uniwersytetu wysłuchali prelekcji Eweliny Zajączkowskiej o A. Piłsudskiej

dworek przyjmuje gości i turystów, prowadzone są tu warsztaty, spotkania, odczyty. Wieczorem członkowie Zarządu PUTW w Solecznikach udali się na spotkanie z członkami Suwalskiego UTW na czele z panią prezes Marią Jolantą Lauryn. Pani prezes opowiedziała o działalności uniwersytetu. Praca będzie owocowała współpracą po podpisaniu umowy o współpracy w 2024 r.

ŚLADY PIŁSUDSKIEJ W SUWAŁKACH

Podczas drugiego dnia naszego pobytu zwiedzaliśmy Suwałki. Spacerowaliśmy ulicą Gałaja, na której znajdował się dom, w którym Aleksandra Szczerbińska spędziła dzieciństwo, a w latach późniejszych często go odwiedzała. Dziś o tym przypomina pamiątkowa tablica. Spacerując uliczkami starówki, seniorzy mieli możliwość oglądać piękną wystawę plenerową „Aleksandra Piłsudska – suwałczanka”. W Muzeum im. Marii Konopnickiej członkowie uniwersytetu wysłuchali prelekcji Eweliny Zajączkowskiej o A. Piłsudskiej. Była to doskonała okazja, by przybliżyć sobie suwalskie lata Oli z Krzywej i wiele ciekawych faktów z jej życia.

Aleksandra Piłsudska przyczyniła się do powstania szkół w Suwałkach. Jedna z nich nosi jej imię. Uczestnicy wycieczki zwiedzili Szkołę Podstawową nr 2 im. Aleksandry Piłsudskiej.

Szkoła nr 2 jest jedyną placówką w Polsce, która nosi imię Aleksandry Piłsudskiej. Zostało ono nadane Szk. Podst. nr 2 w 1934 r. jeszcze za życia pani Marszałkowej. Przywrócono je szkole w 1990 r. po zmianach ustrojowych. Na ścianie szkoły widnieje mural Aleksandry Piłsudskiej i Józefa Piłsudskiego. Na przedstawienie ich wizerunku bezpośrednio wpłynęły wydarzenia związane z obchodami setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Uroczyste odsłonięcie nastąpiło 11 sierpnia 2018 r. podczas Jarmarku Kamedulskiego. Mural przypomina suwałczanom o zasługach Aleksandry oraz jej męża Marszałka Józefa Piłsudskiego dla miasta. Aleksandra Piłsudska jest honorową obywatelką Suwałk.

Dwa dni szybko minęły. Pogoda dopisała, było ciepło i słonecznie. Seniorzy trochę zmęczeni, ale zadowoleni, trochę bogatsi o nowe przeżycia wrócili do swych domów. Dziękujemy przewodniczce pani Barbarze Kowalewskiej za przybliżenie historii Suwalszczyzny. Wycieczka przyniosła mnóstwo pozytywnych wrażeń i wzmocniła chęć dalszego poznawania Polski.

Za sponsorowanie wycieczki jesteśmy niezmiernie wdzięczni Stowarzyszeniu Odra-Niemen i Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP. ■

Jadwiga Sinkiewicz
Prezes PUTW w Solecznikach
Fot. archiwum PUTW

WSB w Gorzowie Wielkopolskim – od zarządzania po prawo kanoniczne

„Staramy się łączyć ze sobą wiedzę teoretyczną z praktyczną. Właśnie to praktyczne podejście cenią nasi kandydaci i studenci, a potem ich pracodawcy” – mówi z dr Anna Czekirda, rektor Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim.

Leszek Wątróbski: Wyższa Szkoła Biznesu funkcjonuje od ponad 25 lat i powstała z przekształcenia szkoły policealnej...

Anna Czekirda: Jesteśmy najstarszą uczelnią niepubliczną w województwie lubuskim i tak naprawdę najstarszą samodzielną uczelnią w Gorzowie (choć od około pół wieku jest tu także filia AWFu z Poznania). Powstałiśmy w roku 1997 z przekształcenia szkoły policealnej, współtworzonej przez Zachodniopomorską Szkołę Biznesu w Szczecinie. W latach 2004–2005 w całym kraju nastąpił duży wzrost liczby studentów, szczególnie na studiach niestacjonarnych.

W latach 2006–2007 w Polsce było prawie 2 mln studentów. Napędzało to koniunkturę uczelniom niepublicznym, które powstawały głównie w mniejszych, nieakademickich ośrodkach. W okresie boomu edukacyjnego byłam dziekanem wydziału na kierunku socjologia i rzeczywiście przyjmowaliśmy co roku po 120, 130 osób na pierwszy rok tego kierunku na studia dzienne i zaoczne. Podobnie działo się na innych naszych kierunkach – Zarządzaniu i nowej propozycji – Gospodarce Przestrzennej. Udało się nam wówczas zdobyć dofinansowanie na ten kierunek. Grant pochodził w całości z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Mieliśmy w tamtym czasie ponad 1000 studentów. Na początku lat dwutyśnych dobrze rozwijały się także studia podyplomowe. Wprowadzaliśmy dużo nowości – m.in. Systemy Zarządzania Jakością, Zarządzanie i wycena nieruchomości, Zarządzanie Projektami Europejskimi, Coaching i wiele innych.

Po roku 2009 liczba studentów zaczęła jednak drastycznie spadać...

Zaczął się niż demograficzny. Studenci studiów stacjonarnych zaczęli wybierać głównie bezpłatne uczelnie

Dr Anna Czekirda
Fot. Leszek Wątróbski

państwowe, a nasze studia są w pełni płatne. Uczelnie niepubliczne nie otrzymują bowiem żadnego wsparcia z budżetu państwa. Zostaliśmy zmuszeni do powolnego rezygnowania z trybu dziennego. Pozostały jednak studia niestacjonarne, w tym poszerzona oferta specjalności na kierunku Zarządzanie. WSB jest uczelnią zawodową, nie akademicką. Nie ma więc obowiązku prowadzenia badań naukowych. Nie musimy też zbierać punktów za publikacje. Staramy się natomiast łączyć ze sobą wiedzę teoretyczną z praktyczną. Właśnie to praktyczne podejście cenią nasi kandydaci i studenci, a potem ich pracodawcy. Jednakże obowiązkowym wymogiem dla naszych studentów piszących dyplomowe prace licencjackie i magisterskie oraz podyplomowe jest przeprowadzenie badań – np. w formie wywiadów czy ankiet. Zajęcia na studiach niestacjonarnych odbywają się w weekendy oraz w piątki. Od czasu pandemii nauczyliśmy się, że wygodnie i dla studentów i dla nas wykładowców, jest

prowadzić zajęcia zdalne. Tak dzieje się we wszystkie piątki. A w soboty i niedziele prowadzone są w większości zajęcia stacjonarne, bowiem żaden ekran nie zastąpi bezpośredniego kontaktu. Na tym polega specyfika studiów zaocznych.

Dzisiaj prowadzicie Państwo wyłącznie studia zaoczne

... tak jest. Nasi studenci to w 99 proc. osoby pracujące. Chcemy ich przygotować do efektywnej pracy i do obejmowania kierowniczych stanowisk różnego szczebla. Ale także do prowadzenia własnej firmy. Jak ją założyć, to oni pewnie wiedzą. Ale już np. jak nią całą zarządzać, zatrudniać większą liczbę ludzi i mieć więcej klientów i więcej kontaktów – to już niekoniecznie. Mamy około 150 studentów zaocznych oraz około 100 studentów podyplomowych dokształcających się na różnych kierunkach. Łącznie studiuje i podnosi swoje kwalifikacje około 250 osób. Oferujemy im autorskie programy kształcenia na studiach I i II stopnia oraz różnych kursach i szkoleniach.

Czy oznacza to, że dawne standardy kształcenia przestały dzisiaj obowiązywać?

Wszystkie uczelnie mają możliwość tworzenia własnych programów kształcenia. Jest to o tyle dobre, że każdy region posiada swoją specyfikę i swoje potrzeby. My dbamy o rynek lokalny i w tym kierunku kształcimy naszych studentów. Nasz aktualny program jest zupełnie inny niż ten sprzed 25 lat. Dzisiaj uczelnia prowadzi studia na kierunku Zarządzanie – ze specjalnościami w zakresie logistyki, produkcji, kadr, przedsiębiorczości i zarządzania małą firmą, transportu, czy wreszcie logistyki w służbach mundurowych. Jest też marketing internetowy czy nowe media i grafika reklamowa, które cieszą się dzisiaj naprawdę dużym zainteresowaniem.

20.>>

Nie możemy sobie wyobrazić pracy w firmie, w której nie ma jakichkolwiek materiałów drukowanych czy brakuje o niej informacji w Internecie.

Gorzów to miasto przemysłowe. Mamy tu mnóstwo zakładów, w których 80 proc. stanowią pracownicy liniowi. Nasza propozycja edukacyjna jest skierowana głównie do osób zainteresowanych objęciem stanowisk na średnim szczeblu zarządzania. Kiedyś taką osobę nazywano brygadzystą, a teraz mówi się o team liderze. Ale kształcimy również dla administracji oraz dla małego i średniego biznesu.

A co ze studiami podyplomowymi?

Nasza oferta to ponad 20 różnych specjalności. Mam tu na myśli szeroko pojęte zarządzanie — od kwestii finansowych, rachunkowości budżetowej i podatków do zarządzania kadrami, płacami czy bezpieczeństwem pracy. Jest też logistyka, produkcja, lean management — czyli szczupłe zarządzanie przedsiębiorstwem, ale i zarządzanie nieruchomościami. Szukamy też nowych nisz, które można by zagospodarować, również poza głównym zakresem zainteresowania biznesowego uczelni. Np. w poprzednich latach prowadziliśmy studia podyplomowe dla przyszłych lektorów Polskiego Języka Migowego, a nawet Sprawy małżeńskie w prawie kanonicznym, czyli jak przygotować specjalistów, którzy będą się zajmować w sądzie biskupim procedurą unieważnienia małżeństwa. Tak więc nie tylko zarządzanie, ale też inne dziedziny, na które jest zapotrzebowanie, są inspiracją do otwierania nowych specjalności podyplomowych. Trzon kadry na studiach podyplomowych stanowią praktycy — menedżerowie różnych specjalności, kadrowcy, księgowi, dyrektorzy finansowi, którzy dzielą się swoją wiedzą i umiejętnościami.

Jesteście Państwo także w ogólnopolskiej sieci skupiającej Wojewódzkie Centra Arbitrażu i Mediacji (CAM)...

Od siedmiu lat prowadzimy studia podyplomowe dla mediatorów. Dlatego Ministerstwo Sprawiedliwości zdecydowało, byśmy razem z partne-

rami realizowali w latach 2018–2019 projekt, którego celem było powołanie takiego centrum i szkolenie mediatorów, głównie gospodarczych oraz podniesienie świadomości mediacyjnej sędziów i prokuratorów. Wcześniej w Gorzowie Wlkp., w tutejszym Sądzie Okręgowym, było zarejestrowanych tylko 5 mediatorów, z których 2 aktywnie pracowało, a reszta była wyłącznie na liście. Dzisiaj jest już ich ponad 50, z czego 2/3 to są nasi absolwenci.

Bierzemy ponadto udział w projektach dotyczących mediacji rówieśniczych, prowadzimy takie zajęcia dla młodzieży szkół średnich. A obecnie realizujemy projekt dla jednej z okolicznych gmin i właśnie te mediacje rówieśnicze są głównym tematem. Biorą w nich udział dzieci ze szkół podstawowych, ale prowadzone są także zajęcia dla przedszkolaków. Ich hasłem przewodnim jest: jak rozwiązywać konflikty, jak radzić sobie z emocjami. To oczywiście musi być metodologia odpowiednia dla maluchów. Budowanie poczucia własnej wartości, trochę na granicy takich psychologicznych zajęć. Szczególnie po pandemii widzimy, jak bardzo dzieciom potrzebne jest wsparcie psychologiczne.

Chcę jeszcze powiedzieć o najnowszym projekcie, który zakończyliśmy w marcu br., a mianowicie: Wyższa Szkoła Biznesu — uczelnia przyjazna i dostępna. Niedawno weszła w życie ustawa o dostępności — choć co prawda dotyczy ona głównie instytucji publicznych, to nie wyobrażam sobie, aby uczelnia nie była jednostką, która zamyka się na osoby niepełnosprawne. I właściwie od samego początku, od kiedy sięgam pamięcią, mieliśmy i szanowaliśmy studentów na wózkach czy niedowidzących i niedosłyszących. A teraz jeszcze bardziej się na takich właśnie otworzyliśmy. Mamy aktualnie około 7 czy 8 studentów pobierających stypendia dla osób niepełnosprawnych, a i zapraszamy kolejnych. Projekt poprawił infrastrukturę i pozwolił na zakup sprzętu, w tym pętle indukcyjne na wyposażenie sal wykładowych, komputery z możliwością powiększania ekranu i żółtą klawiaturą dla osób niedowidzących, bo ten właśnie kolor to ostatni kolor, który osoba tracąca wzrok widzi.

A idąc przez środek korytarza żółty pas wskazuje drogę osobie niedowidzącej.

22.>>

■ Rekrutacja w WSB Fot. archiwum WSB

21.>>

Jeśli zaś chodzi o osoby głuche to mamy jedyną w Polsce mobilną aplikację, w której funkcjonuje słownik wyrazów akademickich, tłumaczonych na język migowy — Mobilna WSB. Można ją sobie ściągnąć za darmo ze sklepu Play. Są tam podstawowe informacje o uczelni, a w słowniku jest ok. 300 słów i zwrotów akademickich tłumaczonych na Polski Język Migowy.

W roku akademickim 2022/2023 wprowadzono też w Waszej szkole inne nowości. Jakże?

Tak, w tym roku wypuściliśmy pierwszych absolwentów z tytułem magistra. Prowadziliśmy kilka nowych specjalności zarówno na studiach I stopnia, jak i podyplomowych, w tym Marketing internetowy i grafikę reklamową. Wróciliśmy po kilku latach do zupełnie odmienionej specjalności z zakresu zarządzania i utrzymania nieruchomości, kształcenia bankowców w ramach Akademii Lidera Sprzedaży, na przyszły rok szykujemy Akademię Trenera Biznesu oraz studia podyplomowe dla nauczycieli uczących nowego przedmiotu Biznes i zarządzanie.

Ludzie potrzebują dziś wiedzy praktycznej...

... oraz spojrzenia na swoją firmę, w której pracują, z góry. Chcą nią pokierować z sukcesem, w dużym zespole. Chodzi tu o to, ażeby widzieć relacje, jakie istnieją pomiędzy poszczególnymi działami a ich otoczeniem zewnętrznym, w tym dostawcami i klientami. I takiej wiedzy właśnie im dostarczamy. Prowadzimy też zajęcia w ramach Lingua Academia. Są to kursy językowe, na których uczymy języka angielskiego, niemieckiego i polskiego. I tak np. ostatnio uczylimy wielu cudzoziemców z różnych krajów. Było wśród nich wielu obywateli Ukrainy. Jesteśmy centrum egzaminacyjnym The European Language Certificates (TELC) — to instytucja mieszcząca się we Frankfurcie nad Menem, która wydaje międzynarodowe certyfikaty językowe. Ja sama jestem licencjonowanym egzaminatorem języka angielskiego. Zajęcia te prowadzimy od roku 1999.

Otworzyliście też niedawno nową internetową stronę uczelnianego biura karier...

■ Wyższa Szkoła Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim Fot. WSB

To nasza kolejna ciekawostka. Nie wiem, czy jest taka druga strona w Polsce, która funkcjonuje tak jak inne portale dla poszukujących pracy, ale za darmo. I na niej, różne firmy, mogą się logować, umieszczać swoje dane i ogłoszenia o pracę, tak, aby przyszli kandydaci mogli w prosty sposób ją znaleźć i aplikować wprost do pracodawcy. Gorąco zachęcam do zdobywania nowych kompetencji, bo jak pokazują badania, kiedyś aż do emerytury pracowało się często w jednym zakładzie. Potem pracownicy kilka razy zmieniali miejsca pracy, a w przyszłości już nie tylko miejsce pracy, ale i zawód będzie się zmieniał kilkakrotnie w ciągu życia. Dlatego tak ważne jest kształtowanie kompetencji, które umożliwią taki proces.

W naszej uczelni od kilkunastu lat kładziemy ogromny nacisk na kształtowanie kompetencji miękkich. Wszyscy studenci obowiązkowo muszą brać udział w warsztatach z integracji, z budowania zespołu, ze sztuki negocjacji, z rozwiązywania konfliktów, z etyki zawodowej. Uznaliśmy bowiem, że to są umiejętności czy kompetencje, które gdziekolwiek byśmy nie pracowali, na jakimkolwiek stanowisku, są w tej chwili uniwersalne i niezwykle potrzebne.

Czasami studenci się trochę buntują, bo warsztaty prowadzone są w taki niekonwencjonalny sposób.

Jak popatrzymy, jak robią to teraz korporacje szkolące swoich pracowników, to właśnie takie metody są stosowane — uczestnicy budują ze słomek i z klocków, uczą się bawiąc równocześnie. I u nas też tak jest — np. wykorzystujemy gry biznesowe, które wprowadziliśmy na studiach 2 stopnia jako obowiązkowe. Tak więc nie tylko twarda wiedza, ale też kształtowanie kompetencji miękkich. I to jest taki nasz wyróżnik na rynku edukacyjnym.

A co z kadrami? Kto u Was prowadzi zajęcia?

Zatrudniamy nauczycieli akademickich, z których kilkoro pracuje u nas już ponad 20 lat. Wykładowcy to zarówno przedstawiciele ośrodków akademickich ze Szczecina, Zielonej Góry i Poznania, ale również w dużej mierze lokalni specjaliści z tytułami naukowymi i praktycy. Ci ostatni to osoby pracujące na stanowiskach głównie menadżerskich i kierowniczych — kierownicy produkcji czy kierownicy logistyki, kierownicy jakości, ale też prezesi komunalnych spółek i menedżerowie z firm — np. księgowi i dyrektorzy finansowi. Większość z nich to specjaliści, którzy zajmują się konkretnymi sprawami i uczą studentów tego, co sami doświadczają w swoich firmach i instytucjach. ■

Rozmawiał Leszek Wątróbski

„Rzeczpospolita Polska na uchodźstwie: droga do wolności” – konkurs dla uczniów z polskich szkół za granicą

Zapraszamy uczniów z polskich szkół oraz placówek z językiem polskim działających za granicą do udziału w konkursie na projekt plakatu upamiętniającego bohaterów Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie.

Konkurs jest elementem kampanii edukacyjnej „Misja: Wolna Polska”, organizowanej przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, a finansowanej ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Zadaniem konkursowym jest stworzenie projektu plakatu nawiązującego do tematyki kampanii „Misja: Wolna Polska”. To od uczestników zależy czyją biografią się zainspirują, która historia bohaterów RP na uchodźstwie wyda im się najbardziej interesująca i warta opowiedzenia za pomocą pracy graficznej. Główny cel to upamiętnienie bohaterów RP na uchodźstwie, którzy walczyli o wolność Ojczyzny. Byli to ludzie, których okres II wojny światowej, a później niestabilna sytuacja po wojnie zmusiła do opuszczenia kraju i walki poza granicami o niepodległą i demokratyczną Ojczyznę. Przez ponad 50 lat polskie władze na uchodźstwie zapewniały instytucjonalną ciągłość niepodległej Rzeczypospolitej i dawały Polakom nadzieję na odzyskanie wolności. Więcej o niezwykłych historiach przywódców, polityków i bohaterów walk, można znaleźć między innymi na stronie www.misjawolnapolska.pl.

Konkurs skierowany jest do młodzieży uczęszczającej do szkół polskich i placówek edukacyjnych z językiem polskim, działających poza granicami Polski. Prace można zgłaszać indywidualnie lub w grupach do 3 osób, w dwóch kategoriach wiekowych: od 11 do 14 lat oraz od 15 do 18 lat.

Plakat może być przygotowany w dowolnej technice plastycznej lub komputerowej. Prace będą oceniane na podstawie takich kryteriów jak:

zgodność pracy z tematyką konkursu, wartość artystyczna pracy, wartość edukacyjna pracy oraz kreatywność. Jury wyłoni trzy najlepsze prace w obydwu kategoriach wiekowych. Dla zwycięzców przewidziane są atrakcyjne nagrody tj. drony rekreacyjne, głośniki i słuchawki bezprzewodowe oraz pakiety książek historycznych i gier edukacyjnych o Polsce.

Zgłoszenia do konkursu odbywają się za pośrednictwem formularza umieszczonego na stronie www.misjawolnapolska.pl, do którego należy załączyć zdjęcie pracy wraz ze wszystkimi wymaganymi danymi. Termin nadsyłania prac upływa 30 listopada 2023 r. Ogłoszenie laureatów konkursu nastąpi 7 grudnia 2023 r. na profilach kampanii edukacyjnej „Misja: Wolna Polska” i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszew-

skiego” na Facebooku, na stronie www.misjawolnapolska.pl.

Kampania edukacyjna „Misja: Wolna Polska”, w ramach której odbywa się konkurs „Rzeczpospolita Polska na uchodźstwie: droga do wolności” jest organizowana przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego. Celem tej inicjatywy jest przywrócenie pamięci o Prezydentach RP na uchodźstwie oraz o rządzie emigracyjnym i jego historycznej misji.

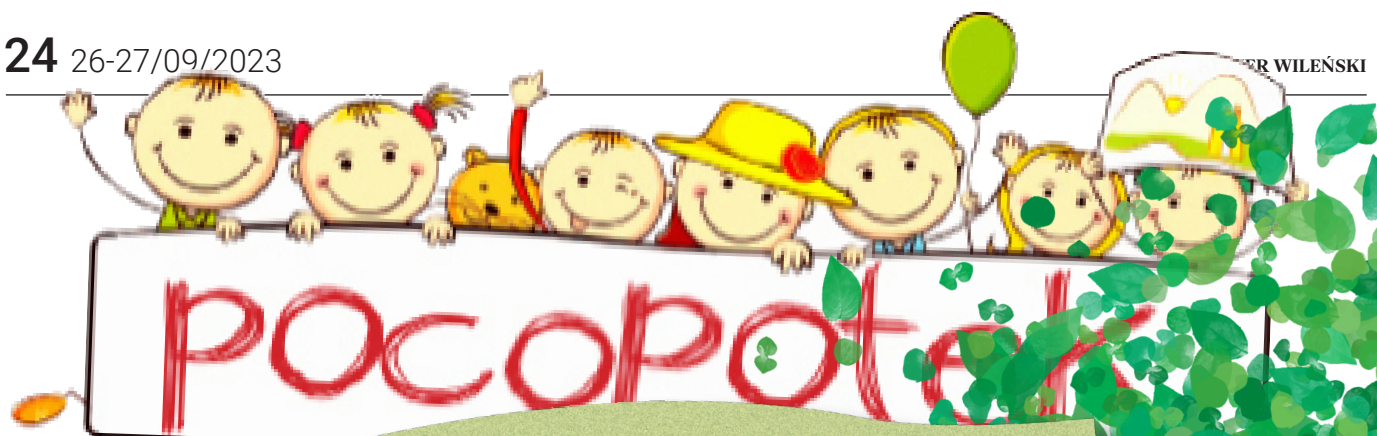
Szczegóły konkursu, regulamin i formularz zgłoszeniowy oraz więcej informacji o kampanii „Misja: Wolna Polska” znajdują się na stronie www.misjawolnapolska.pl.

Kontakt dla uczestników:

Aleksandra Marszałek

e-mail: konkurs@wolnapolska.pl ■

WITAJCIE

Witam, witam, witam!!! Jak tam leci praca i nauka w szkole? Czy są już pierwsze 10 i uśmiechnięte słoneczka? Mam nadzieję, że tak. Przecież, dobry początek – to połowa sukcesu!

Dzisiaj zapraszam do lasu... pięknego, jesiennego, niezmiernie kolorowego. Po co? No, a po to, żeby spędzić miło i pożytecznie czas: można tam zbierać grzyby, jeść smaczne, bo już mocno dojrzałe, borówki, pobiegać, zabawić się między drzewami w chowanego i oddychać, oddychać, oddychać... Warto też zwyczajnie wybrać się na spacer.

LASY IGLASTE

Rosną tu sosny, świerki, jodły i modrzewie, liście tych drzew to igły, które pokrywa ochronna warstwa wosku, pomimo, że igły nie opadają na jesieni, tak jak liście, nie są one na drzewach przez całe ich życie – co kilka lat opadają, ale nie wszystkie równocześnie, dlatego drzewa iglaste są zawsze zielone;

LASY LIŚCIASTE

W takich lasach rosną buki, dęby, brzozy, klony, lipy, jawory, graby, osiki, a ich wygląd zmienia się w każdej porze roku: wiosną jest skromnie zielony, latem – bogato i intensywnie zielony, jesienią – żółto-brunatno-czerwony, zimą – nagi, bo bez liści;

LASY MIESZANE

składają się z drzew liściastych i iglastych, a najczęściej spotykamy w nich sosny, brzozy oraz świerki i osiki.

PIĘTRA LASU

W każdym lesie można wyróżnić warstwy, zwane piętrami lasu. Każde piętro ma własne, charakterystyczne rośliny i zwierzęta. A więc:

*najwyżej – **korony drzew** – to poprzeklatane konary, gałęzie, liście i owoce najwyższych w lesie drzew oraz mieszkające tu różnorodne zwierzęta, głównie owady i ptaki;*

Las stwarza doskonale warunki do życia wielu zwierzętom i nie tylko takim malutkim. **Zapewnia im schronienie i pożywienie.** Najbardziej znani nam mieszkańcy naszych lasów to: jelenie, dziki, zające, wiewiórki, wilki, lisy. Mnóstwo tu też ptaków, z których najbardziej chyba wyróżniającymi się są kukułka ze swoim ku-ku-ku oraz dzięcioł z charakterystycznym stuk-puku w drzewa, a po za tym: szpaki, sikorki, kosy, sowy, zięby itd.

*niżej – **podszyt** – to rośliny krzewiaste, młode drzewa oraz żyjące tu zwierzęta, również głównie ptaki i owady;*

Zagadka

Na jakim drzewie jesienią koraliki się czerwienią?

*blisko ziemi – **runo leśne** – tworzą je mchy, niskie rośliny (np. paprocie, wrzosa, trawy), grzyby, owady i inne zwierzęta, np. ślimaki, zaskrońce, jeże, lisy, wilki czy ropuchy;*

*Najniżej – **ściółka** – to opadłe liście, obumierające szczątki roślin i zwierząt oraz wiele drobnych zwierzątek, np. stonogi, mrówki, chrząszcze.*

Cannelloni z mięsem mielonym

Wiesława Lewandowska

autorka bloga kulinarnego
„Dom pełen mięty”

Cannelloni — czyli grube rurki makaronu — faszerowane doprawionym na ostro mięsem mielonym, polane gęstym sosem pomidorowym i posypane serem, pieczone w piekarniku — to przepyszne danie, które zadowolili każde podniebienie. Makaron można też nadziać szpinakiem, a sos zrobić beszamelowy.

Składniki:

- 1/2 opakowania cannelloni • 1/2 kg mięsa mielonego • 1 jajko • 1 cebula • 1/2 łyżeczki ziół prowansalskich • sól • pieprz • 100 g startego sera mozzarella lub żółtego

Sos:

- 1 puszka pomidorów całych • 2 łyżki koncentratu pomidorowego • 1 szklanka wody • 2 duże ząbki czosnku • 1/2 łyżeczki bazylii • 1 cebula • sól • pieprz • szczypta cukru

Wykonanie:

Mięso mielone doprawić do smaku solą, pieprzem, dodać zioła prowansalskie, jajko, cebulę zetrzeć na tarce lub pokroić w drobną kostkę — wszystko wyrobić tak, jak na kotlety

■ Fot. Freepik.com

mielone. Rurki cannelloni można najpierw wrzucić na wrzącą wodę i 1-2 minuty pogotować, lub nadziać takie surowe przygotowanym farszem. Do nadziewania makaronu można wykorzystać rękaw cukierniczy z największym otworem, ale łyżeczką też się dobrze nadziewa.

Przygotować sos: cebulę drobno posiekać i poddusić na oleju, aby zmiękła. Pomidory zmiksować razem z cebulą, czosnkiem, ziołami i koncentratem pomidorowym, doprawić do smaku solą, pieprzem, bazylią. Przygotować naczynie do zapie-

kania: na dno wylać trzy łyżki sosu i układać nadziane cannelloni jedno przy drugim, ale nie upychając, gdyż w czasie pieczenia trochę urośnie (mogą być dwie warstwy, jeśli naczynie jest mniejsze). Wszystko zalać sosem, tak aby pokrył cały makaron, przykryć naczynie folią aluminiową. Piekarnik nagrzać do 180 stopni góra-dół, wstawić cannelloni i piec 35 minut. Zdjąć folię i posypać startym serem i wstawić jeszcze na 10-15 minut. Cannelloni podawać od razu polane po wierzchu sosem. ■

Cukinia duszona z kielbasą

Cukinia duszona z kielbasą to pomysł na szybki i pyszny obiad lub lekką kolację. Można zrobić tego dania więcej, bo świetnie smakuje na drugi dzień. Najlepiej, jak dodamy dwie cukinie — zieloną i żółtą. Wystarczy podać ją samą z dodatkiem pieczywa, ale pyszna jest też z ugotowanym ryżem. Zachęcam do przygotowania cukinii duszonej z kielbasą, trochę inaczej smakuje niż leczko.

Składniki:

- 2 cukinie (żółta i zielona)
- 1 mała cebula
- 1 marchewka
- 300-400 g dobrej kielbasy

- 1/2 łyżeczki ziół prowansalskich
- sól
- pieprz
- 1/2 łyżeczki majeranku
- 4 łyżki ketchupu pikantnego
- 1 łyżeczka oleju

■ Fot. autorka

Wykonanie:

Cebulę obrać i pokroić w kostkę. Cukinię dokładnie umyć, jeśli młoda — nie obierać ze skórki, tylko przekroić na pół i wybrać nasiona, a resztę pokroić w kostkę. Cukinia powinna być żółta i zielona, nie wpływa to na smak potrawy, lecz na jej wygląd. Marchewkę obrać, umyć i zetrzeć na tarce o dużych oczkach. Na patelni rozgrzać olej, dodać cebulę (lekką ją zeszklić) oraz pokrojoną w kostkę kielbasę — wszystko to przesmażyć. Dodać startą marchewkę i pokrojoną cukinię, doprawić do smaku solą, pieprzem i ziołami, chwilę dusić, aż cukinia zmięknie. Na koniec dodać ketchup i wymieszać. ■

Krzyżówka

Pisał o trzech muszkietierach Trzeba je kuć, póki gorące		Gospodarstwo w USA	Glon, źródło agaru	Pan z Kosowa Biały - bez rymów		Część damskiej bielizny		W porzekadzie z makiem	
Ptaka lecący w kluczu				7	Polska piosenka z Grecji				4
Maluje garnki						Inaczej wawryżyn		Na brudne gary	
Jessica z filmu „Tootsie”					Górna część dresu	5			
					Wiaderko na mleko		Nagły powiew wiatru		Rwetes do podnoszenia
Tusz do rzeźb Bunt szlachty		Zarys kształtów np. domu	2	Zajęcie krawca		Coś nadzwyczajnego			
					Skubie trawę na łące				3
Wyjaławianie bakteriiologiczne	Minerał odporny na ogień	Jedynka z trzema zerami		Imię Stone, aktorki („Nagi instykt”)		Bujna na połoninie		Jeden w parze do nordic walking	
Cios spada									
			10	Axer lub Rommel					15
Prowadzi mały autokar						George, amer. reżyser		Coś, co przyciąga	
					Przeprowadzany kroplówka ... nad Notecią, miasto				
9	Pojętny pies myśliwski	Lipińska lub Boładź		Przynosi wieść o czymś		Klucz do wiedzy			
							Skrzydłata jazda polska	Koźmian, poeta i prozaik	
			1						
W niej doki	Państwo z Tbilisi			Mundurowa zieleń					
Zaostrzy rosół	Zapaśnik			Typ zapaśnika			11		16
				Koń, pędzi w sulkach					
Błacha dawnej pralki				Kupon na loterii			Bokobrody, faworyty	... Flynn Boyle, aktorka	
			17						
Póbut męski	Można nabrać w nie wodę					Zabity przez Kaina			14
					Gdy mała, żal krótki				
Duży garnek	Sędziowskie gremium					Chciał latać zbyt wysoko			
							8		
					Część kraju, np. Mazury				13
6									

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 21-22 WRZEŚNIA

Poziomo: WERSAL - ZMROK - WYPRAWA - OKRES - RDZEŃ - ELIASZ - KUSZNIK - HALAMA - ZWADA - WIWAT - WSUWANIE - PROSO - JOKER - EKSTRAKT - ORATOR - WSYP - KÓZKA - JANKES - ORNAT - FARSZ - BIURKO - GOTOWIEC - SENAT - SCHRON - TYNK

Pionowo: WICI - ODWYK - UBYTEK - WAMP - TAKT - REWOLTA - SPERKA - AGENDA - RYKI - LAURKA - NERON - SPRAWA - WOSTOK - STATYW - ARES - MIASTO - EGZOTYKA - LASZKA - NORRIS - BISKUP - CZAR - SZWEJK - KOPIEC - DRZWI - OTWÓR - UCHWYT - CRUZ - NAWYK - SZNUR - RITA - EGIDA - ETYKA - KŁOCEK - OKOŃ - KATAR - PATIO - NIKT

Hasło: Czynny wypoczynek

Uśmiechnij się!

Na lekcji plastyki nauczycielka mówi do uczniów:

— Dzieci do wykonania tego rysunku potrzebny jest miękki ołówek. Takie ołówki oznaczone są napisem HB. Sprawdźcie czy takie posiadacie. Jasiu, co ty masz napisane na ołówku?

Jasio:

— Made in China.

***

Lekarz do pacjenta:

— Ma pan nieregularne tętno, nieregularny oddech... Pije pan?

— Tak, ale regularnie...

***

Ślązak do górala:

— Baco, coś to wasze powietrze podejrzane.

— A dlaczego to?

— Coś go nie widać.

***

Siedzi baba na drzewie i śpiewa.

Przechodzi turysta.

— Baco, spadniecie, na drzewie się nie śpiewa.

— Nie spadnę.

Za godzinę wraca turysta, patrzy, a pod drzewem leży baba.

— A mówiłem wam, baco — nie śpiewa się na drzewie.

— Śpiwo się, śpiwo, ino się nie tańcy.

***

Ojciec piątki dzieci wygrał zabawkę w loterii. Zawołał swoje dzieciaki i spytał, które z nich powinno otrzymać prezent:

— Kto jest najbardziej posłuszny?

— spytał. — Kto nigdy nie pyskuje mamie? Kto robi wszystko, co każe?

Pięć głosików odpowiedziało jednocześnie:

— Dobra, tato, możesz zatrzymać zabawkę.

***

Rybak łowi ryby w zakazanym miejscu. Obok niego przechodzi policjant i pyta:

— Co pan tu robi?

Rybak na to:

— Nooo... tego... uczyć robaczka pływać.

— To dostaje pan mandat

— Ale panie władzo za co??!

— Za bark kamizelki ratunkowej u robaczka.

Litwa wprowadzi zakaz hodowli zwierząt futerkowych

Justyna Giedrojc

Za likwidacją ferm zagłosowało 68 posłów, 25 było przeciw, 15 wstrzymało się od głosu. Aby znowelizowana ustawa o dobrostanie zwierząt futerkowych weszła w życie, musi być jeszcze zatwierdzona przez prezydenta RL. Ustawa przewiduje m.in. zakaz hodowli zwierząt futerkowych, handlowania nimi oraz zabijania w celu produkcji futer. Litwa będzie 20 krajem Unii Europejskiej, w którym obowiązuje zakaz hodowli zwierząt na futra.

GORĄCE Dyskusje IREKOMPENSATY HODOWCOM

— Hodowcom zostaną wypłacone rekompensaty, przewidziano też okres przejściowy, by umożliwić przedsiębiorstwom stopniowe wycofywanie się z produkcji. Państwo pokryje też koszty zniesienia ferm oraz uporządkowania obszarów, na których się znajdowały. Nikt nie jest zainteresowany tym, żeby gdzieś razily wzrok rzędy opustoszałych klatek — mówi „Kurierowi Wileńskiemu” Aistė Gedvilienė, przewodnicząca sejmowego komitetu ochrony środowiska. Komitet ten zainicjował wniesienie poprawek do ustawy o dobrostanie zwierząt.

Przewidziano rekompensaty w wysokości 3 euro za zwierzątko w 2024 r., 2 euro w 2025 r. oraz 1 euro w 2026. W ten sposób hodowcy, którzy wcześniej zdecydowali się na likwidację ferm dostaną większe odszkodowanie.

Hodowcy zwierząt futerkowych tymczasem przekonują, że zostaną bez środków do życia, gdyż rekompensaty proponowane przez rządzących są bardzo niskie. Pracownicy ferm narzekają, że gdy stracą pracę, nie będą mieli środków na utrzymanie rodzin.

Sejm zgodził się na wprowadzenie zakazu hodowli zwierząt futerkowych od 2027 r. Właścicielom i pracownikom ferm zostaną wypłacone odszkodowania.

— W branży tej zatrudnionych jest około 500 osób. Wyjaśniliśmy, że bez trudu znajdą oni inną pracę w promieniu 10 km od ferm, na których obecnie pracują. Powinni cieszyć się, że będą mogli zmienić zajęcie. Przebywanie na co dzień w miejscu, gdzie zwierzątko stale doznają bólu i cierpienia, z pewnością negatywnie odbije się na ich psychice — zauważa Aistė Gedvilienė.

NARUSZENIE DOBROSTANU ZWIERZĄT

Posłanka podkreśla, że istniejące na fermach warunki nie zapewniają dobrostanu zwierząt. Świadczą o tym m.in. pojawiające się w mediach społecznościowych informacje o bestialskim traktowaniu zwierząt futerkowych, o sadystycznych i okrutnych sposobach ich zabijania. Zwierzątko są hodowane i zabijane wyłącznie dla futer, dla ozdoby. Ich futerko jest głównym produktem, reszta do niczego nie jest przydatna.

NIKTÓRZY POLITYCY WYSTĄPILI PO STRONIE HODOWCÓW

Były minister ochrony zdrowia Aurelijus Veryga twierdzi, że zostaje likwidowana branża, która odgrywa istotną rolę w krajowej gospodarce. Jego partyjny kolega ze Związku Chłopów i Zielonych Vilius Ažuolas jest zdania, że rekompensaty są zbyt niskie, a państwo nie proponuje żadnej alternatywy dla hodowców zwierząt futerkowych.

W mediach społecznościowych zostały opublikowane także nazwiska innych posłów, którzy głosowali przeciwko poprawkom do ustawy o dobrostanie zwierząt oraz zakazie hodowli zwierzątek na futra. Są to m.in. Viktoras Pranckietis, Kęstutis Mažeika, Aidas Gedvilas, Zigmantas Balčytis, Mindaugas Puidokas, Eugenijus Jovaiša. W kwestii tej od głosu powstrzymali się m.in. Saulius Skvernelis, Laima Nagienė, Andrius Kupčinskas, Dainius Kėpėnis. ■

Litwa będzie 20 krajem Unii Europejskiej, w którym obowiązuje zakaz hodowli zwierząt na futra **Fotomontaż Ignacy Skrobia-Jaworski**

Startuje nowy sezon szczepień: podwójna wakcynacja od października

Honorata Adamowicz

W rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Daiva Razmuvienė, starsza specjalistka w Dziale Zarządzania Chorobami Zakaźnymi w Narodowym Centrum Zdrowia Publicznego, mówi, że liczba chorych będzie tylko rosła. Od ostatniego tygodnia sierpnia wzrasta liczba osób chorych na COVID-19 i z infekcją górnych dróg oddechowych. W ciągu pierwszych dwóch tygodni września zarejestrowano 50 przypadków grypy.

BEZPŁATNE SZCZEPIONKI PRZECIWKO COVID-19

— Szczepionki przeciw grypie są już dostarczane do placówek medycznych. Szczepionki dostosowane do najnowszego wariantu COVID-19 też są już w kraju i wkrótce będą rozwożone do placówek, ale od 5 października będzie się można zaszczepić zarówno przeciwko grypie, jak i nowemu wariantowi COVID-19. Różnica jest taka, że zaszczepić się przeciwko grypie można tylko w szpitalu, do którego jesteśmy przypisani. Bezpłatne szczepionki mogą otrzymać tylko osoby należące do grupy ryzyka. Natomiast zaszczepić się przeciwko nowemu wariantowi COVID-19 można bezpłatnie w każdym szpitalu, wystarczy mieć ubezpieczenie zdrowotne — wyjaśnia Daiva Razmuvienė.

Bezpłatnie zaszczepić się przeciwko grypie mogą osoby należące do grup ryzyka: osoby w wieku 65 lat i starsze, kobiety w ciąży, mieszkańcy zakładów opieki społecznej i pielęgniarstwa, a także osoby cierpiące na choroby przewlekłe. Ponadto szczepionką kompensacyjną są zaszczepieni pracownicy placówek opieki zdrowotnej. Mieszkańcy należący do grup ryzyka, jeśli chcą się

Od 5 października podczas jednej wizyty będzie się można zaszczepić w placówkach medycznych zarówno przeciwko grypie, jak i nowemu wariantowi COVID-19.

Najskuteczniejszą formą profilaktyki jest coroczne szczepienie ochronne
Fot. Marian Paluszkiewicz

zaszczepić, powinni skontaktować się z lekarzem rodzinnym. Podczas jednej wizyty można zaszczepić się szczepionką przeciw grypie i COVID-19. Osoby, które zdecydują się na szczepienie, powinny skonsultować się z lekarzem rodzinnym lub pediatrą.

SZCZEPIONKI SĄ BEZPIECZNE

— W tym roku Państwowa kasa chorych kupiła ponad 202 tys. dawek szczepionki przeciwko grypie i około 150 tys. dawek szczepionek przeciwko nowemu wariantowi COVID-19. Najskuteczniejszą formą profilaktyki jest coroczne szczepienie ochronne. Szczepionki przeciw grypie są bezpieczne, nie wywołują grypy. Należy pamiętać, że najprostszą metodą profilaktyki grypy jest higiena rąk. W sezonie epidemicznym grypy zaleca się unikanie skupisk ludzi, stosowanie dystansu społecznego — radzi Daiva Razmuvienė.

Grypa jest ostrą wirusową chorobą zakaźną. Przenosi się głównie drogą kropelkową, przez kontakt bezpośredni lub ze skażoną powierzchnią. Choroba jest bardzo zaraźliwa, jedna chora osoba dorosła zaraża średnio 4 osoby. Grypa objawia się nagłym zachorowaniem, wysoką gorączką, dreszczami oraz bólami głowy i mięśni.

Zgodnie z zaleceniami Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób oraz litewskich ekspertów zaktualizowaną szczepionką przeciwko COVID-19 można podać wszystkim osobom w wieku 5 lat i starszym. Dzieci od 6 miesięcy do 4 lat mają możliwość otrzymania oryginalnej szczepionki przeciwko COVID-19. Szczepienia przeciw grypie chronią przed chorobą średnio przez 12 miesięcy. Każdego roku produkowana jest nowa szczepionka, która lepiej nadaje się do krążących typów wirusów grypy. ■

TVP WILNO	
7.00 Detektyw Literka	7.10, 17.20 S. anim. „Przyjaciele Misia i Marłgolci”
7.35 Rusz się człowieku	7.45 Telezwierz
8.00 Info Wilno	8.20 Studio Wilno
8.35 Polonia 24	9.00 Starszaki
9.25 S. „Sześć siostr”	10.30 Przystanek slow food
10.55 Gra słów	11.15 Polacy to wiedzą!
11.45 Podróże Małej i Dużej	12.10, 21.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
12.35 S. „Leśniczówka”	13.00 Info Wilno
13.05 Studio Wschód	13.30 Tygiel
13.50 Wielki Test o Wieszczach Narodowych	15.05 Słownik polsko@polski
15.30 Astronarium	16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”	16.40 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Detektyw Literka	17.45 S. „Stulecie Winnych”
18.30 Nowe spojrzenie	19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno	19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Wiadomości	21.25 S. „Leśniczówka”
21.50 S. „Dzikię serca”	22.45 Informacje kulturalne
23.00 S. „Kasta”	23.50 Info Wilno
LRT TV	
6.00 Hymn Republiki Litewskiej	6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości	9.00 S. „Soko Leipzig”
9.45 S. „Komisarz Rex”	10.35 S. „Prowincjonalna komisarz”

11.30 S. „Diagnoza Betty”	12.15 Euromaxx
13.30 Kto i dlaczego?	13.00 Przyjazna Litwa
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości	14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.15 S. „Zaklinacze koni”	17.00 S. „Obietnica”
18.00 Kto i dlaczego?	18.30 Ważna godzina
19.30 (Nie)emigranci	20.30 Panorama
21.00 Temat dnia	21.30 „Bracia i siostry”
22.30 Wiadomości Rowerowe	22.00 S. „Syndrom E”
23.55 S. „Komisarz Rex”	

6.00 Filmy anim.	7.00 Pani chłopka
8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”	10.00 S. „MacGyver”
11.00 Od...do...	12.00 Wiadomości
13.20 Pani chłopka	14.30 S. „Płomień”
15.30 S. „I odpuść nam nasze winy”	16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości	19.30 KK2
20.00 Będzie wszystkiego	21.00 S. „Poważne sprawy”
21.30 Wiadomości	22.30 „Eagle Eye” thriller
00.50 S. „MacGyver”	

LRT PLUS	
6.00 Hymn Republiki Litewskiej	6.05 Historie rzeczy
7.00 Kto i dlaczego?	7.30 Detektywi historii
8.30 7 dni Kowna	9.00 „Dzień dobry Litwo”
11.30 Białoruska Pogoń	12.00 Legendy. Dziś i na zawsze
13.00 Odblaski	13.30 Uwaga! Szukamy

sztuki	14.00 Perspektywa
14.30 „Kod Haneke” film dok.	15.30 Euromaxx
15.45 S. „Służyć i bronić”	16.45 Dzień dobry Litwo
19.00 Pole bitwy	19.30 S. dok. „Odyseja: za mitem”
20.30 Panorama	21.00 Temat dnia
21.30 „Granice Litwy” film dok.	22.30 Nie mam tylu lat
23.00 Kuchnia Beaty	00.00 Wiadomości DW (ros.)
00.15 Dziś na świecie (ros.)	

6.00 Seriale anim.	7.45 S. „Czy pamiętasz mnie?”
8.55 S. „W wirze miłości”	10.00 S. „Barrister Babu”
11.00 S. „Kobięcy lekarz”	12.00 S. „Zranione serce”
14.00 S. „Dziedzictwo ojca”	15.00 S. „Simpsonowie”
16.00 TV 3 wiadomości	16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości	19.30 „Pod prąd”
20.30 S. „Kobięty kłamię lepiej”	21.00 S. „Zakochani”
21.30 Wieczorne wiadomości TV3	22.30 „Po horyzont” film fab.
00.25 S. „Bosch”	

6.00 S. „Ślepa strefa”	7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni
8.20, 14.50 S. „Policja wodna”	9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”
10.30 S. „CSI. Miami”	

11.30 S. „Mentalista”	12.30 S. „Ślepa strefa”
17.00 Dzień info	17.30 S. „Mentalista”
18.30 S. „CSI. Miami”	19.30 S. „Seal Team”
20.30 „Ale numer!”	21.00 „Godziny strachu” thriller
22.55 „Renegaci” film fab.	

5.30 13.00 Nowy dzień	6.30 S. „Jasnowidz”
7.30 „Partyzanckie drogi”	8.00 S. „Tajemnice”
9.00, 19.00 S. „Historia jednego przestępstwa”	10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
11.00, 21.25 S. „Na imię ma Kozaim”	12.00 Kod zdrowia
13.00 Nowy dzień	15.00 S. „Jasnowidz”
16.00, 18.00 Reporter	16.20 Sport. Pogoda
16.30 S. dok. „Nieodnaleziona Rosja”	17.00, 23.30 S. dok. „Paranormalne zjawiska 911”
18.20 Sport. Pogoda	18.30 Pytanko
20.00, 22.30 Reporter	20.20 Sport. Pogoda
20.50 S. „Jasnowidz”	22.50 Sport. Pogoda
23.00 Pytanko	

5.40 S. „FBI”	7.30 S. „Cobra 11”
8.30 „Magazynowe wojny”	9.00 „E-gazas dugnas”
9.30 S. „Współczesna rodzina”	10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00 S. „Rezydenci”	12.00 S. „Sługa narodu”
12.30 „Magazynowe wojny”	13.00 „Totalna rozgrywka”
14.00 S. „Cobra 11”	15.00 S. „CSI. NY”
16.00 S. „S.W.A.T.”	

18.00 S. „Simpsonowie”	19.00 S. „Rezydenci”
20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”	21.00 „Krwawa gra” film fab.
23.05 S. „Elementary”	23.55 S. „Scorpion”

6.00 S. „Kadin”	7.00, 17.00 „Rodzinne melodramaty”
8.00 S. „Zakazany owoc”	9.00 S. „Zranione serce”
10.00 S. „Cudowny Doktor”	11.00 S. „Bez domu nie jest dobrze”
12.00 S. „Dr House”	13.00, 20.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Niezapomniany”	15.00 S. „Anupamaa”
15.30 S. „Bądź ze mną”	16.00 „Zamieśmy się żonami”
18.00 S. „Niezapomniany”	19.00 S. „Dr House”
21.00 S. „Rocco Schiavone”	23.10 S. „Zabójcze tropiki”
01.30 S. „Jednostka do zadań specjalnych”	

5.50 S. „Klan”	6.20 S. „Dziedzictwo”
7.05 S. „Złoty chłopak”	8.00 Transmisja Mszy Świętej
8.30 „Kościół z bliska”	9.00 Wiadomości
9.10 „Kwadrans polityczny”	9.25 „Informacje kulturalne”
9.40 S. „Ranczo”	10.40 S. „Komisarz Alex”
11.40 S. „Ojciec Mateusz”	12.25 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
13.00 Wiadomości	13.10 „Agrobiznes”
13.35 „Magazyn	

13.50 „Rolniczy Pingwin Afrykański Chaplin” film dok.	7.00, 23.05 Polonia 24	19.55, 23.40 Serwis Info Wieczór	23.00 S. „Sfora”	Pawła II”
15.00 S. „Złoty chłopak”	7.30 „Anna Dymna - spotkajmy się”	20.20 „Jak oni kłamią”	23.50 „Szlakiem miejsc niezwykłych”	18.10 „Prosto o gospodarce”
16.00 Wiadomości	8.00 „Kaliber”	20.30 Wiadomości		18.30 „Zostań żołnierzem RP”
16.20, 21.15 „ALARM!”	8.30 „Pytanie na śniadanie”	21.00 Gość Wiadomości	6.00 „Piloci. Biało-czerwoni z Dębina” film dok.	18.45 Muzyczne chwile
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”	(11.35 „Panorama”)	21.15 „Minęła 20.”	6.50 Muzyczne chwile	18.55 „Kartka z kalendarza - Powstanie Warszawskie”
17.05 S. „Dziedzictwo”	12.10 „Kamperem po Południu”	22.00 „Fakty czy kłamstwa”	7.10 „Filmowe życiorysy” film dok.	19.00 Modlitwa Anioł Pański
18.00 „Teleexpress”	12.30, 17.30 S. „Barwy szczęścia”	22.10 Film dokument.	8.00 Film dok.	19.05 Informacje dnia
18.20 „Jaka to melodia?”	13.00 Wiadomości	23.10 „Debata”	8.55 „Poczet Wielkich Polaków”	19.15 „Ze szkolnej ławki”
18.55 S. „Klan”	13.15 S. „Dom”	23.50 „Jak oni kłamią”	9.00 Informacje dnia	20.25 Święty na każdy dzień
19.25 S. „Leśniczówka”	15.05 „Polskie Parki Narodowe”	00.00 Info Wieczór	9.15 „Polski punkt widzenia”	20.30 „Każdy maluch to potrafi”
20.00 „Jeden z dziesięciu”	15.40 „Paryż. Śladami Chopina”	00.35 „W akcji”	9.35 „W Solankowej Dolinie”	21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
20.30 Wiadomości	16.00 Wiadomości		10.00 „Papież Polak do rodaków”	21.20 Modlitwa różańcowa
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	16.15 „Zaczarowany świat...”	7.00 „Był taki dzień”	10.45 Muzyczne chwile	21.50 „Myśląc historia”
22.10 S. dok. „Reset”	16.35 „Szkoła z Kleksem Bystrzakiem”	7.02, 14.45 „Informacje kulturalne”	10.55 Święty na każdy dzień	22.00 Apel Jasnogórski
23.30 S. „Lokatorka”	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	7.15, 19.00 S. „Pogranicze w ogniu”	11.00 Informacje dnia	22.20 Informacje dnia
00.35 „Resortowe dzieci”	18.00 Teleexpress	8.15 „Okrasa łamie przepisy”	11.15 „Jak my to widzimy - z daleka widać lepiej”	22.40 „Polski punkt widzenia”
	18.20 „Studio Wschód”	8.40 „Ukryte skarby”	12.05 „Mocni w wierze”	23.00 S. „Rodzina Połanieckich”
8.00 „Muzyczne poranki”	18.55 „Nad Niemnem”	9.05 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”	12.35 „Słowo życia”	00.20 „Królowo Polski przyrzekamy” reportaż
9.00 „Trzeci punkt widzenia”	19.10 „Studio Lwów”	9.20 „Flesz historii”	12.40 „Ma się rozumieć”	
9.40, 16.35, 22.20 „Informacje kulturalne”	19.30 „Informacje kulturalne”	9.35 „Towarzysze sekretarze oraz inni dygnitarze”	12.50 Święty na każdy dzień	6.00 Łowcy staroci: renowacje
10.10 „Szczęśliwy brzeg” dramat	19.45 „Czym żyje świat”	10.15 S. „WOW”	13.00 Modlitwa Anioł Pański	7.00 Fani czterech kótek
12.00 S. „Rodzina Kanderów”	20.05 „Gra słów. Krzyżówka”	11.05 „Fajna Polska”	13.03 Informacje dnia	9.00, 19.00 Jak to jest zrobione?
13.10 „Legendarne hollywoodzkie pary”	20.30 Wiadomości	11.55 S. dok.	13.20 „Oto ja, pošlij mnie!” film dok.	10.00 Skarby z szopy
14.20 „Wydarzenie aktualne”	21.20 S. „Ojciec Mateusz”	12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”	14.10 „Narodowe Sanktuarium Maryjne w Subukia” film dok.	10.30 Walka o bagaż
14.45 „Inny świat” film dok.	23.35 „Wyszyński - dobry kontakt w Niebie” film dok.	13.15 S. „Blondynka”	14.20 „Słowo życia”	11.00 Łowcy staroci: renowacje
17.05 „Dzieci i ryby” komedia		14.00 „Przypadek Polski. Polityka i idee”	14.30 Msza Święta z Jasnej Góry	12.00 Łowcy staroci
18.55 „Res Poloniae”	6.35, 11.00 Serwis Info Poranek	14.20 „Było, nie minęło”	15.20 Muzyczne chwile	14.00 Nagi instynkt przetrwania
19.35 S. „Stawka większa niż życie”	7.50 „Jak oni kłamią”	15.00 „Kobiety i wojna” film dok.	15.30 „Polska Jerozolima” film dok.	17.00 Skarby z szopy
21.00 „Nocną porą” spektakl	8.10 „Jedziemy”	16.00 „Dziewczyny z tamtych lat” film dok.	16.25 „Duszpasterz” film dok.	18.00 Łowcy staroci
22.50 Międzynarodowy Festiwal Telewizyjny „Heart of Europe”	8.50 „Agrobiznes”	16.45 „Giganci historii”	16.50 „Ma się rozumieć”	19.30 Jak to działa?
23.20 „Zapnijcie pasy” film fab.	9.00 „Jedziemy dalej”	17.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	17.10 „Jestem mamą”	20.00 Łowcy staroci: renowacje
	9.20 „Minęła 8.”	18.00 S. „Czarne chmury”	17.25 „Przyroda w obiektywie”	21.00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge
	10.10 „Minęła 9.”	19.55 „Działo się w Krakowie”	17.40 „Zdrowie z bożej apteki”	22.30 Jak to jest zrobione?
	10.40 Plan dnia	20.00 Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”	17.55 „Życie według Świętego Jana	22.00 Gorączka złota: zapomniane kopalnie
	11.30 Serwis Info Dzień	20.20 „Było, nie minęło”		23.00 Morze złota
	13.00 Info Raport	20.45 „Paleta dziejów”		00.00 Nagi instynkt przetrwania
	14.20 Info Kultura	21.00 S. „Sukces...”		
	14.30 Serwis Info Dzień	21.50 „Historia dzieje się”		
	16.30 Info Dzień	22.35 „Ewuśka, wróciłaś!”		
	(17.45 Info Kultura)			
	18.00 „Teleexpress”			
	18.15 „Teleexpress Extra”			
	18.30 „O co chodzi”			
	19.00 Panorama			
	19.20 „Za czy przeciw”			

7.00 Zwierzaki Czytaki
7.10 Odlotowe opowieści
7.30 Moda na rodzinę
8.00 Info Wilno
8.15 Studio Wilno
8.35 Polonia 24
9.00 Wojciech Cejrowski - boso przez świat
9.25 S. „Sześć siostr”
10.35 To je Borowicz
10.55 Gra słów. Krzyżówka
11.20 Moda na język polski
11.45 Dobre historie
12.10, 21.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
12.35 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno
13.05 Było, nie minęło
13.25 Nad Niemnem
13.45 Va Banque
14.35 Gwiazdozbiór
15.05 Słownik polsko@polski
15.30 Jak to działa
16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”
16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Odlotowe opowieści
17.20 Zwierzaki Czytaki
17.35 Polacy świata
17.45 S. „Matki, żony i kochanki”
18.35 Tygiel
19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno
19.35 Panorama litewska
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 Wiadomości
21.25 S. „Leśniczówka”
21.50 Kabaret za kulisami
22.40 Polacy Światu
22.45 Informacje kulturalne
23.00 S. „Na sygnale”
23.50 Info Wilno
00.05 Studio Wilno
00.20 Sport
00.50 S. „Matki, żony i kochanki”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Soko Leipzig”
9.45 S. „Komisarz Rex”
10.35 S. „Prowincjonalna komisarz”
11.30 S. „Diagnoza Betty”
12.15 Litewscy olimpijczycy
12.30 Kto i dlaczego?
13.00 Przyjazna Litwa
14.00 15.00, 16.00 Wiadomości
16.15 S. „Zaklinacze koni”
17.00 S. „Obietnica”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 1000 cudów świata
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Język litewski
22.30 Wiadomości Rowerowe
23.00 S. „Okno”
23.50 S. „Komisarz Rex”
6.00 Filmy anim.
7.00 Pani chłopka
8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”
10.00 S. „MacGyver”
11.00 Będzie wszystkiego
12.00 Wiadomości
13.20 Pani chłopka
14.30 S. „Płomień”
15.30 S. „I odpuść nam nasze winy”
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Szeszkińska 20
21.00 S. „Poważne sprawy”
21.30 Wiadomości
22.30 „Gran Torino” dramat
00.50 S. „MacGyver”
6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.05 (Nie)emigranci
7.00 Kto i dlaczego?

7.30 „Dzieci tysiąclecia”
8.30 Wiara i życie
9.00 Dzień dobry Litwo
11.30 Jesteśmy z Ukrainy
12.00 W sercu Litwin
13.00 Zupa naukowa
13.30 Euromaxx
14.00 To jest kino
14.30 S. dok. „Odyseja: za mitem”
15.30 Euromaxx
15.45 S. „Służyć i bronić”
16.45 Dzień dobry Litwo
19.00 Żyjmy jak można czyścić
19.30 „Jugostawia. Po drugiej stronie lustra” film dok.
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Wizjonerzy
21.35 „W jasnej pamięci. Z okazji 80. rocznicy likwidacji gett warszawskiego i wileńskiego” koncert
23.05 Liga Talentów Muzycznych 2023
00.00 Wiadomości DW (ros.)
00.15 Dziś na świecie (ros.)
6.00 Seriale anim.
7.45 S. „Czy pamiętasz mnie?”
8.55 S. „W wirze miłości”
10.00 S. „Barrister Babu”
11.00 S. „Kobiety lekarz”
12.00 S. „Zranione serce”
14.00 S. „Dziedzictwo ojca”
15.00 S. anim.
16.00 TV 3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „Show dobrego wieczoru”
20.30 S. „Kobiety kłamią lepiej”
21.00 S. „Zakochani”
21.30 Wieczorne

wiadomości TV3
22.30 „8 części prawdy” dramat
00.20 S. „Bosch”
6.00 S. „Ślepa strefa”
7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni
8.20, 14.50 S. „Policja wodna”
9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”
10.35 S. „CSI. Miami”
11.35 S. „Mentalista”
12.30 S. „Ślepa strefa”
17.00 Dzień info
17.30 S. „Mentalista”
18.30 S. „CSI. Miami”
19.30 S. „Seal Team”
20.30 „Ale numer!”
21.00 „Bez lęku” film fab.
23.10 „Godziny strachu” thriller
5.30, 13.00 Nowy dzień
6.30 S. „Jasnowidz”
7.30 W cieniu mężczyzn
8.00 S. „Tajemnice”
9.00, 19.00 S. „Historia jednego przestępstwa”
10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”
11.00, 21.25 S. „Na imię ma Kozaim”
12.00 W świecie koszykówki
12.30 Moje miejsce
14.00, 0.30 S. „Ślad”
15.00 S. „Jasnowidz”
16.00, 18.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 S. dok. „Nieodnaleziona Rosja”
17.00 „Jesteśmy światem 2023” koncert
18.20 Sport. Pogoda
18.30, 23.00 Rozmowy nad morzem
20.00, 22.30 Reporter
20.40 Sport. Pogoda
20.50 S. „Jasnowidz”
22.50 Sport. Pogoda
23.30 S. dok. „Ślady mordercy”

5.40 S. „S.W.A.T.”
7.30 S. „Cobra 11”
8.30 „Magazynowe wojny”
9.00 „Na jednym końcu haczyk”
9.30 S. „Współczesna rodzina”
10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
11.00 S. „Rezydenci”
12.00 S. „Sługa narodu”
13.00 „Totalna rozgrywka”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „CSI. NY”
16.00 S. „S.W.A.T.”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 S. „Rezydenci”
20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
21.00 „Dorwać Gunthera” komedia
22.55 S. „Elementary”
23.50 S. „Policjanci”
6.00 S. „Kadin”
7.00, 17.00 „Rodzinne melodramaty”
8.00 S. „Zakazany owoc”
9.00 S. „Czerwony pokój”
10.00 S. „Cudowny Doktor”
11.00 S. „Bez domu nie jest dobrze”
12.00 S. „Dr House”
13.00, 20.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Niezapomniany”
15.00 S. „Anupamaa”
15.30 S. „Bądź ze mną”
16.00 „Zamieśmy się żonami”
18.00 S. „Major Crimes”
19.00 S. „Dr House”
21.00 S. „Rocco Schiavone”
01.15 S. „Jednostka do zadań specjalnych”
5.50 S. „Klan”
6.20 S. „Dziedzictwo”

7.10 S. „Złoty chłopak”	15.10 S. „Stawka większa niż życie”	20.30 Wiadomości	12.30 „Informacje kulturalne”	12.40 „Prosto o gospodarce”
8.00 Transmisja Mszy Świętej	16.35 „Szatan z siódmej klasy” film fab.	21.20 S. „Blondynka”	12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”	13.00, 19.00 Modlitwa Anioł Pański
8.30 „Zrzuńcowani odbudowani”	18.30 „Księga Przestrzeń”	23.35 S. dok. „Reset”	13.10 S. „Blondynka”	13.03 Informacje dnia
9.00 Wiadomości	19.05 „Którędy po sztukę”	TVP.INFO	14.00 „Archiwum zimnej wojny”	13.20 „Kuznia redemptorystów” reportaż
9.10 „Kwadrans polityczny”	19.20 „Herbert. Rekonstrukcja poety” koncert	6.35, 11.00 Serwis Info Poranek	14.30 „Było, nie minęło”	14.10 „Tajemnice Krzywego Lasu” film dok.
9.25 „Informacje kulturalne”	21.00 „Deva” dramat	8.10 „Jedziemy”	14.55 „Na północ od piekła” film dok.	14.30 Msza Święta z Jasnej Góry
9.40 S. „Ranczo”	22.50 Międzynarodowy Festiwal Telewizyjny „Heart of Europe”	8.50 „Agrobiznes”	15.50 „Szlak nadziei”	15.20 Muzyczne chwile
10.40 S. „Komisarz Alex”	23.15 S. „Genialna przyjaciółka”	9.00 „Jedziemy dalej”	16.45 „Giganci historii”	15.30 S. „Rodzina Połanieckich”
11.35 S. „Ojciec Mateusz”	TVP POLONIA	9.20 „Minęła 8.”	17.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	16.50 „Ma się rozumieć”
12.25 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	7.00, 23.05 „Polonia 24”	10.10 „Minęła 9.”	18.00 S. „Czarne chmury”	17.00 Informacje dnia
13.00 Wiadomości	7.30 „Magiczne Podhale z Sebastianem Karpielem Bułecką”	10.40 Plan dnia	19.00 S. „Pogranicze w ogniu”	17.10 „Na zdrowie”
13.10 „Agrobiznes”	8.00 „Qulszoł”	11.45 „Fakty czy kłamstwa”	20.15 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”	17.30 „Zostawić ślad...” film dok.
13.35 „Rok w ogrodzie Extra”	8.30 „Pytanie na śniadanie” (11.35 „Panorama”)	12.00 Serwis Info Dzień	20.35 „Ja Cię uczyć każę”	18.00 „Po stronie prawdy”
13.50 „Hispania. Kraina królików” film dok.	12.10 „Studio Lwów”	13.00 Info Raport	21.00 S. „Sukces...”	18.50 Muzyczne chwile
15.00 S. „Złoty chłopak”	12.30, 17.30 S. „Barwy szczęścia”	14.20 Info Kultura	22.05 „Głowa doktora Witaszka”	18.55 „Kartka z kalendarza - Powstanie Warszawskie”
16.00 Wiadomości	13.00 Wiadomości	14.30 Serwis Info Dzień	23.00 S. „Sfora”	19.05 Informacje dnia
16.20, 20.15 „ALARM!”	13.15 S. „Ojciec Mateusz”	16.30 Info Dzień (17.45 Info Kultura)	23.55 „Spór o historię”	19.15 „Rozmowy niedokończony”
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”	15.00 „Wyszyński - dobry kontakt w Niebie” film dok.	18.00 „Teleexpress”	TRWA	20.30 S. anim.
17.05 S. „Dziedzictwo	16.00 Wiadomości	18.15 „Teleexpress Extra”	6.35 „Bł. Maria Teresa Ledóchowska” film dok.	21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
18.00 „Teleexpress”	16.20 S. anim. „Agi Bagi”	18.30 „O co chodzi”	7.30 „Święty Józef, w imieniu Ojca” film dok.	21.20 Modlitwa różańcowa
18.20 „Jaka to melodia?”	16.30 S. anim. „Mami Fatale”	19.00 „Za czy przeciw”	8.25 Muzyczne chwile	21.50 „Myśląc Ojczyzna”
18.55 S. „Klan”	16.40 „GO - TU - JEMY”	19.20 Film dokument.	8.35 „Zdrowie z bożej apteki”	22.00 Apel Jasnogórski
19.25 S. „Leśniczówka”	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	20.20 „Jak oni kłamią”	8.55 „Poczet Wielkich Polaków”	22.20 Informacje dnia
20.00 „Jeden z dziesięciu”	18.00 Teleexpress	20.30 Wiadomości	9.00 Informacje dnia	23.00 S. „Przygody pana Michała”
20.30 Wiadomości	18.20 „Aleksandra Kurzak. Portret gwiazdy” reportaż	21.00 Gość Wiadomości	9.15, 22.40 „Polski punkt widzenia”	23.30 „Fatimskie orędzie nadziei” film dok.
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	18.55 „Kierunek Zachód”	21.15 „Minęła 20.”	9.35 „Každy maluch to potrafi”	00.25 Film dok.
22.10 „Polska mówi”	19.10 „Magazyn z Wysp”	22.00 „Ludzie z miasta”	9.50 „Słowo życia”	6.00, 11.00, 22.00 Łowcy staroci: renowacje
23.20 „Przełęcz ocalonych” dramat	19.30 „Informacje kulturalne”	22.10 Serwis Info Wieczór	10.00 „Akita 101 Łez” film dok.	7.00, 21.00 Fani czterech kółek
TVP KULTURA	19.45 „Czym żyje świat”	22.50 „W tyle wizji”	10.30 „Sanktuaria polskie”	10.00 Skarby z szopy
8.00 „Muzyczne poranki”	20.05 „Gra słów. Krzyżówka”	23.30 „W tyle wizji Extra”	10.50, 20.25 Święty na każdy dzień	10.30 Walka o bagaż
8.30 „Wędrowiec Polski”		23.50 „Jak oni kłamią”	11.00 Audiencja Generalna papieża Franciszka z Watykanu	12.00 Łowcy staroci
9.10 „Wydarzenie aktualne		00.00 Info Wieczór	12.00 S. dok. „Marianie w Kazachstanie”	14.00 Gorączka złota
9.35, 22.20 „Informacje kulturalne”		00.35 „W akcji”	12.20 Muzyczne chwile	17.00 Skarby z szopy
10.05 „Dzieci i ryby” komedia		TVP HISTORIA	12.25 „Jestem mamą”	18.00 Łowcy staroci
12.00 S. „Rodzina Kanderów”		7.00 „Był taki dzień”		19.00 Jak to jest zrobione?
13.15 „La la la. Historia Musicalu” film dok.		7.02 „Informacje kulturalne”		19.30 Jak to działa?
14.25 „Na kredyt” film obycz.		7.20 S. „Pogranicze w ogniu”		22.00 Łowcy klasyków
		8.20 „Wojna w eterze”		00.00 Nagi instynkt przetrwania
		8.25 „Okrasa łamie przepisy”		
		8.50 „Ukryte skarby”		
		9.15 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”		
		9.40 „Krótka forma publicystyczna”		
		10.00 „Paleta dziejów”		
		10.15 S. „WOW”		
		10.50 „Fajna Polska”		
		11.35 S. dok. „Wszystkie kolory świata”		

JOSZKO BRODA

**WARSZTATY MUZYCZNE
SOŁOWY KONCERT**

8 X 2023 // 15:00

**DOM KULTURY POLSKIEJ
W WILNIE**

WSTĘP ZA ZAPROSZENIAMI,
DO ODBIORU W DKP, POKÓJ 203

**Zaprosiłeś już
swoją rodzinę?
Czas na muzyczną
przygodę razem!**

**Warsztaty są przeznaczone
dla dzieci 6+,
rodziców i dziadków.**

Projekt finansowany ze środków Komitetu Prasowego Rady Ministrów
w ramach konkursu Prowizja i Polska za granicą 2023

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. 8 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.
Tel. 8 659 57 721

Kupię samochód terenowy (lit. visureigis).
Tel. 8 688 56 717

KAWIARNIA SULTINIAI

- Smaczne pierożki z nadzieniem
- Aromatyczna kawa, herbata
- Szybka obsługa
- Gorąca dania

Znajdą nas Państwo w samym centrum stolicy:
Vilnius, Jogailos 6
tel. 262 40 67, +370 5 212 43 91,
+370 612 62339

UAB „Krekenavos agrofirma”
SKUPUJEMY BYDŁO
KROWY, CIELICE, BYKI
WEDŁUG WAGI RZEŹNEJ BĄDŹ ŻYWEJ WAZY, PLACI OD RAZU, TRANSPORTUJĘ
TEL. (8 620) 61179

KURIER WILEŃSKI

DZIAŁ REKLAMY I OGŁOSZEŃ

Vilnius, Birbinių 4A,
2 piętro, 12 gabinet
tel./faks. +370 5 260 84 44,
e-mail: reklama@kurierwilenski.lt

Zapraszamy w godz.
8.00 - 16.30 (w dniach pracy)

Przy zamówieniu dwóch drobnych ogłoszeń trzecie gratis

INFORMACIJA APIE TERITORIJŲ PLANAVIMĄ

Parengtas Miškinių ir Miškinėlių k. kvartalo, esančio Vilniaus r. sav., Nemenčinės sen., Miškinių ir Miškinėlių k., detalusis planas, TPD Nr. K-VT-41-22-795.

Planavimo organizatorius: Vilniaus r. sav. administracija, Rinktinės g. 50, LT-09319 Vilnius, tel. +37052751961, el. p.: vrsta@vrsta.lt, tinklapis: www.vrsta.lt

Planavimo iniciatorius: fizinis asmuo **Detaliojo plano rengėjas:** UAB „Krianta“, Kalvarijų g. 129-301, 3 aukštas, 08221 Vilnius, tel. +37052779655, el. p.: krianta@mail.lt,

Projekto vadovas: Dmitrij Kaidašov, tel. +37068574269, el. p.: architect.dmitrij@gmail.com.

Planavimo tikslai: detalizuoti Bendrajame plane nustatytus teritorijų naudojimo privalomuosius reikalavimus, nustatyti teritorijų naudojimo reglamentus, vadovaujantis Bendrojo plano sprendiniais (pagal Kraštovaizdžio tvarkymo zonų U1 reglamentus), numatant pakeisti kitos paskirties – gyvenamosios teritorijos – mažaukščių gyvenamųjų namų statybos žemės sklypo (kad. Nr. 4172/0300:235), esančio Vilniaus r. sav., Nemenčinės sen., Miškinių k. (toliau – Žemės sklypas) žemės ūkio paskirtį į kitos paskirties žemes – vienubučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos (G1), pakeisti ribas ir plotą (padalyti).

SPAV reikalingumas: neprivaloma, **konceptija** rengiama.

Detaliojo planavimo eiga: Detalusis planas rengiamas LR teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje www.tpdri.lt. Teritorijų planavimo dokumento Nr. K-VT-41-22-795. Detaliojo plano sprendiniai bus viešai eksponuojami **nuo 2023-10-13 iki 2023-10-20** Nemenčinės seniūnijos skelbimo lentoje, Vilniaus rajono savivaldybės skelbimų lentoje, projekto rengėjo patalpose ir LR teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje (www.tpdri.lt) (Nr. K-VT-41-22-795).

Susipažinti su detaliojo plano sprendiniais galima nuo **2023-10-05 iki 2023-10-19** Vilniaus rajono savivaldybės internetiniame puslapyje www.vrsta.lt, Vilniaus rajono savivaldybės skelbimų lentoje, projekto rengėjo patalpose, iš anksto susitarus dėl susitikimo ir LR teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje (www.tpdri.lt) (Nr. K-VT-41-22-795).

Viešas susirinkimas vyks nuotoliniu būdu 2023-10-20 nuo 17 val. transliacija internetiniu adresu jungiantis per nuorodas.

Pirmoji viešojo susirinkimo transliacijos dalis nuo 17:00 val. iki 17:30 val., jungiantis per nuorodą:

<https://us05web.zoom.us/j/87291570053?pwd=icusVsi4nQmroRKIImlsmMaBFepAh9.1>

Antroji viešojo susirinkimo transliacijos dalis nuo 17.30 val., jungiantis per nuorodą:

<https://us05web.zoom.us/j/81396904763?pwd=hC8paa2709qkXab1MWFd9jcyLnxjBI.1>

Pasiūlymų teikimo tvarka: pasiūlymai dėl teritorijų planavimo dokumento planavimo organizatoriui ir/ar plano rengėjui teikiami raštu arba Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje visą teritorijų planavimo dokumentų rengimo laiką iki viešo svarstymo pabaigos. Pasiūlymus pateikusiems asmenims planavimo organizatorius motyvuotai atsako raštu arba Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje jeigu pasiūlymai buvo pateikti šioje sistemoje. Planavimo organizatoriaus atsakymas per 10 darbo dienų gali būti apskųstas Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai.

Zam. 2717

Informuojame žemės sklypo, (kadastru Nr. 4177/0300:117) esančio **Vilniaus r., Rudaminos sen., Rudaminos k., Mokyklos g. 4**, savininką **K.G.**, kad UAB „Sanora“ matininkas Feliksas Steponavičius (kvalifikacijos pažymėjimo Nr. 2M-M-1569) **2023-10-10 d. 11:30 val.** vykdys žemės sklypo, esančio **Vilniaus r., Rudaminos sen., Rudaminos k., Mokyklos g. 2**, ribų ženklinimo darbus.

Prireikus išsamesnės informacijos, prašom kreiptis į UAB „Sanora“ adresu Pulko g. 2 Vilnius, el. paštu info@sanora.lt arba telefonu (85)2752523, mob.869840821.

Zam. 2718

Dziewczynka urodziła się z 26 palcami

W Indiach urodziła się dziewczynka z 26 palcami. Noworodek z Bharatpur w północnoindyjskim stanie Radżastan ma siedem palców u każdej ręki i sześć palców u każdej stopy. Lekarze wskazują na polidaktylię, czyli wadę genetyczną polegającą na obecności dodatkowych palców. Jej rodzina uważa, że w rzeczywistości jest ona inkarnacją bogini. Chodzi o Dholagarh Devi — boginię, której świątynia znajduje się w pobliżu miejsca narodzin dziecka. Posągi przedstawiają boginię Dholagarh jako młodą dziewczynę z kilkoma ramionami.

Fot. Pixabay.com

Banknot sprzedano za niemal 0,5 mln dolarów

Banknot o wartości 10 tys. dolarów z czasów Wielkiego Kryzysu w USA został sprzedany na aukcji za 480 tys. dolarów. Zaledwie za 12 tys. dolarów mniej sprzedano złotą monetę z 1899 r. o wartości 20 dolarów.

Banknot o nominale 10 tys. dol. — wydany w 1934 roku — został sprzedany podczas aukcji zorganizowanej przez Heritage Auctions za 480 tys. dolarów. Widnieje na nim twarz sekretarza skarbu prezydenta Abrahama Lincolna, Salmona P. Chase'a.

Dotychczas banknot o nominale 10 tys. dolarów z 1934 roku sprzedano najdrożej w 2020 r. Wówczas kupiec zaoferował za niego 384 tys. dolarów. Tym samym pobity został rekord sprzed 3 lat.

W 1969 roku zrezygnowano z emisji banknotów o nominałach 500 dolarów i wyższych, ponieważ społeczeństwo z nich nie korzystało. Od tego czasu banknot 100-dolarowy stał się banknotem o najwyższym nominale emitowanym w USA.

Dwulatka zaginęła. Czuwały przy niej psy

O tym zaginięciu w stanie Michigan w USA jest głośno na całym świecie. Dwuletnia dziewczynka niezauważona wymknęła się z domu. Rodzice jej nieobecność zgłosili na policję. Razem z nią zniknęły dwa psy. Funkcjonariusze natychmiast rozpoczęli poszukiwania dziecka. W szeroko zakrojonej akcji wykorzystano drony i psy tropiące. Mundurowym pomagali również mieszkańcy. Około północy jeden z nich znalazł dziewczynkę niemal 5 km od jej domu. Spała wśród drzew. Nie była jednak sama — opiekowały się nią dwa psy. Mniejszy z nich służył jej za poduszkę. Większy — czuwał tuż przy niej.

Fot. Pixabay.com

Fotomigawka

■ W piątkowy wieczór Wilnianie świętowali równonoc jesienną Fot. Žygimantas Gedvila, ELTA